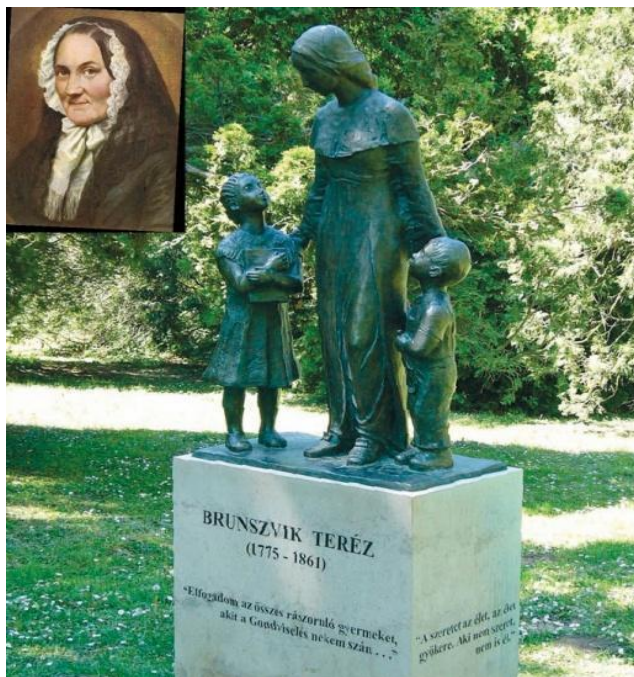

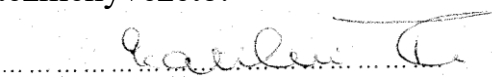

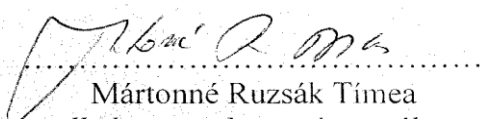
BRUNSZVIK TERÉZ BUDAVÁRI ÓVODÁK

(1016 Budapest, Nyárs utca 2-4 sz.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

I.

Intézmény OM- azonosítója: 032334	Intézményvezető: Katinszki Ferencné
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében: Török Zsuzsanna	Szülői szervezet nevében: Gáborné-Szilágyi Anikó
Alkalmazotti közösség nevében: Mártonné Ruzsák Tímea	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Érvényessége: 2014.09.01 -től	
Ph.	

2015

Készítette a **Brunszvik Teréz Budavári Óvodák** nevelőtestülete

Aratóné Vágó Ibolya, Asbothné Molnár Ildikó,
Balázs Katalin, Balogh Andrea, Bánfi Ferencné Zsuzsa, Bechtold Zsófia, Botka Gabriella,
Budainé Banai Viktória, Csordás Edina, Dr.Koltai Andrásné,
Eszenyiné Nagy Ildikó, Daragics Károlyné,
Fucskó Mónika, Füzes Éva, Galambos Andrea,
Gáborné Krajczár Dóra, Gyurmánczi Katalin,
Hanczár Gyula Tiborné, Hatházi Hajnalka, Hegyesi Emma,
Horváth Tünde, Huszárné Sándorfi Irén,
Juhász Ildikó, Kalotai Éva,
Kériné Kampfl Ágnes, Katinszki Ferencné,
Kádárné Szimler Zsuzsanna,
Kiss Anikó, Kostyák Éva,
Kovácsné Bednár Teréz, Kovácsné Vidor Ágnes, Krómer Kinga, Lendvai Lászlóné,
Madaras Csabáné, Mátyók Sándorné, Markolt Emőke, Máté Anita, Miklós Judit, Molnár
Zsuzsanna, Ódor Beáta, Orbókné Grubich Éva, Palumby Éva, Péter Julianna, Pintérné
Temesvári Eszter, Rakovszky Zoltánné, Sasné Huszár Beáta, Schuh Györgyné, Sipos Katalin,
Szabó Andrea Petra, Szabó Péterné, Szakács Katalin, Szatmári Szilvia, Szegfűné Nemes
Ottilia Júlia, Szolyvay Csilla, Tem Lászlóné, Török Zsuzsanna, Törös Erika, Véghelyi
Tamásné.

*"A sorstól az élet fenntartását kaptuk feladatul,
akár úgy, hogy az embereket tápláljuk,
akár úgy, hogy a jövőre új növény sarjad majd belőlünk. Rövid az életünk, de nagyszerű a
hivatás amit betöltünk." (Baksa Brigitta: A karácsonyi asztal meséi)*

T a r t a l o m

Bevezető

Az intézmény jellemző adatai

I. Brunsvik Teréz Budavári Óvodák - A mi óvodánk

II. Programunk küldetése - filozófiája

III. Gyermekkép – Óvodakép

Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékeit és célkitűzései

IV. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

- Humán erőforrás

- Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

- A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák szervezeti egységen belül történő átadásának módszertana, eljárása

- Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

V. A program nevelési feladatrendszere

- Az egészség és környezeti nevelés alapelvei

- Az egészséges életmód alakítása, benne a mozgástevékenység

- Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása

- Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

VI. A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás, és munka helye programunkban

- A játék és tanulás értelmezése

- Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára

VII. A különböző tevékenységi formák és színtereik bemutatása

Tevékenységhalmazok:

- Verselés-mesélés

- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Rajzolás, festés, mintázás és kézimunka

- A külső világ tevékeny megismerése

VIII. Az óvoda hagyományos ünnepei

IX. Inkluzív pedagógia - Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

- A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

- A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása és fejlesztése

- A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- Óvodai integrációs program – a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

X. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

XI. Az óvoda kapcsolatrendszere

- A család- óvoda kapcsolata - Az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége

- A pedagógiai program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok

- A nevelési - oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása

- Az intézmény fenntartójával való együttműködés

XII. A gyermekek fejlettségállapotának mérése - A pedagógiai munka dokumentációi

XIII. A nevelési program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések

Mellékletek

Legitimációs záradék

Terjedelmi korlátok miatt a dokumentum a hivatkozott fotókat nem tartalmazza.

**„Nem az a faj a túlélő, amelyik a legerősebb, még csak nem is az, amelyik a legintelligensebb, hanem az, amelyik képes reagálni a változásokra.”
(Charles Darwin)**

Bevezető

Felgyorsult és változó világunkban a modern élet stresszhatásaival szemben különösen óvni és védeni kell gyermekeinket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzük a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazokkal a tapasztalattal, amelyekkel eligazodhatnak a világban.

A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. A változásokhoz való ésszerű alkalmazkodás pedagógiai hangsúlyváltozásokat is eredményezett. Egyetlen óvoda sem hagyhatja figyelmen kívül az óvodai nevelés országos alapprogramját. Minden óvodában ehhez igazodva azonos alapról indulva kell eleget tenni a világot ma jellemző sokszínűség elvárásainak. Programunk egy lehetőség a sok közül. Pedagógiai hangsúlyai: a gyermekek egyéni különbségei, a családi nevelést kiegészítő szocializáció egy sajátos természeti és társadalmi közegben, számítva a szülők együttműködésére.

Programunk a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, épít tulajdonságaikra, viselkedésükre, érdeklődésükre, korábbi ismereteikre és tapasztalataikra. Pedagógia koncepciónk kidolgozását messzemenően befolyásolta még, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. "A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is."(ONAP)

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességekkel, melyekre szükségük lesz e gyorsan változó világunkban.

A pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák hatályos Alapító Okirata

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Brunszvik Teréz Budavári Óvodák

Az intézmény címe és elérhetősége:

Székhelye: 1016 Budapest Nyárs u. 2-4 sz.

Telephelyek:

1011 Budapest, Iskola utca 44 sz.

1013 Budapest, Lovas u. 3 sz.

1015 Budapest, Toldy Ferenc u. 66 sz.

1016 Budapest, Mészáros u. 56/b.

1016 Budapest, Tigris u. 58-60 sz.

1014 Budapest, Dísz tér 3 sz.

E-mail: naphegyiovik@gmail.com

Web: www.budavar.hu

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete
1014 Budapest, Kapisztrán tér 1 sz.

Telefon: (1) 458 30-00

E-mail: webmester@budavar.hu

A pedagógiai program

- Alkotója az intézmény nevelőtestülete
- Jóváhagyta: Katinszki Ferencné óvodavezető

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik
- A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően - évente a szülői igényekre alapozva - biztosított

I. Brunszvik Teréz Budavári Óvodák - A mi óvodánk

*Két dolgot adhatunk gyermekeinknek,
gyökereket és szárnyakat.*
(Közmondás)

A Budavári Önkormányzat a kerület hét óvodaintézményének szervezeti átalakításával 2012-ben hozta létre óvodánkat, mely a magyar óvodatörténet kimagasló alakjáról, Brunszvik Teréztől kapta nevét

Pedagógia koncepciónk kidolgozásánál elsődlegesen abból indultunk ki, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. Ebben erősítettük meg bennünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjában leírtak is, miszerint: "A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is."

Nevelőmunkánkban fontos annak a tevékenységekkel összekapcsolt szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, a tehetség kibontakoztatását, és – egyéni adottságaikra is figyelemmel – azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik a hozzánk járó gyermekek iskolai életre való alkalmasságát.

A hozzánk járó gyermekek nevelését és fejlesztését szakképzett óvodapedagógusok és a munkájukat segítő szakképzett dajkák végzik. Az óvónők munkáját fejlesztő pedagógus és logopédus, sajátos nevelési igényű gyermekeink fejlesztését speciális szakemberek segítik. Fejlesztési folyamataink minőségét az óvodapedagógusok színvonalas továbbképzései, valamint az intézmény partnerközpontú működése garantálja.

Épületeink, játszó kertjeink állaga és felszereltsége lehetővé teszi a gyermekek sokoldalú fejlesztését, azonban földrajzi fekvésünk lehetőséget ad arra, hogy kihasználjuk tágabb környezetünk adottságait is. Ismerkedünk a Budai vár műemlékeivel, múzeumlátogatásokat szervezünk, és rendszeres vendégei vagyunk a Hadtörténeti Múzeumnak, Nemzeti Galériának. A kerületi Művelődési Házzal, a Nemzeti Táncszínházzal is jó kapcsolatot ápolunk. Felfedezzük sétáink alkalmával a Vérmező, Tabán, Gellérthegy adta természeti szépségeket.

Átörökítve az intézményegységek elmúlt évi gyakorlatát, nemzeti ünnepeink közül elsősorban a márciusi ifjakról emlékezünk meg. Hagyományos ünnepeink sorába tartozik a Mikulás, karácsony, húsvét, az anyák napja és az évzáró. A családi ünnepek közül a születés és névnapról, emlékezünk meg.

A szabad óvodaválasztás lehetőségével élve más kerületekből, esetleg vidékről érkező gyermekek felvételét is ellátjuk, amit elsősorban a szülők munkahely választása indokol.

Bízunk abban, hogy gyermekeink számára szép emlékeket, további életükhöz pedig használható útravalókat tudunk adni.

I.1. Székhely intézmény: 1016 Budapest Nyárs u. 2-4 sz.

Óvodánk a Naphegyen, fővárosi viszonylatban jó levegőjű, zöldövezeti környezetben helyezkedik el. A Tabán és a Gellérthegy közelsége sétákat, kirándulásokat tesz lehetővé. Épületünk 1971-ben, óvodának épült. Korszerű, tágas, sok fával és növényvel körülvett udvaraink megfelelő játszóterületet biztosítanak az ide járó gyerekek számára. 5 csoporttal működik az óvoda. Három emeleti csoportszobánk van kettő földszinti, melyekből négy szoba nagyméretű, biztonságos terasszal is rendelkezik.

Fotó: Homlokzati kép

Mindegyik csoportszobánk tágas, világos, esztétikusan és otthonosan berendezett, melyekben sokszínű tevékenységet és megfelelő mozgásteret biztosítunk az ide járó gyerekeknek. A mosdó helységeink a mai kornak megfelelően, modernül felújítottak. Jól felszerelt tornatermünkben hetente két alkalommal testnevelés foglalkozás keretében mozoghatnak a gyermekek, ugyanakkor lehetőséget nyújt ez a helyiség egyéb sportos foglalkozások és különböző gyermekelőadások tartására is.

Sokéves tapasztalattal rendelkező nevelőtestületünk magasan képzett óvónőkből és dajkákból áll. Kiváló szaktudással, rendszeres önképzéssel igyekszik megfelelni mindenki korunk társadalmi és szakmai kihívásainak. Fejlesztő pedagógus segíti a munkánkat, mellette a kerületi Nevelési Tanácsadó pszichológusa és logopédusa is segítségünkre van.

Gyermekeink számára a nevelési év folyamán számtalan színes programot és tapasztalati lehetőséget biztosítunk. Az őszi időszakban külön busszal almászüretre megyünk egy Budapest közeli almáskertbe,- évente „személyesen” jön a Mikulás a gyerekekhez,-igyekszünk átörökíteni népi hagyományokat, (Lucázás, Borbála nap, stb.)- az adventi időszakban a szülőkkel közösen kézműves délutánt szervezünk,- zártkörű karácsonyi ünnepséget tartunk,- farsangolunk és elűzzük a telet,- pünkösdölünk,- megemlékezünk az Anyákról,- évváró ünnepélyünk van,- a kihívás napján igénybe vesszük a közeli sportpályát - több ízben gyermekelőadásokat szervezünk a gyerekeknek. Programjaink emlékezetes eseményei közé tartoznak a Naphegyi ovinapok, amely 1 hetes színes programot jelent a gyermekek számára. Lehetőség szerint néhány napos nyári tábor szervezünk falusi környezetben nagycsoportos gyermekeink számára

Pedagógiai munkánk során legnagyobb hangsúlyt az egészséges életmódra nevelésre fektetjük. Minden nap fogyasztunk friss zöldséget vagy gyümölcsöt, sok időt töltünk a levegőn. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyerekek egyéni fejlesztésére és az iskolára való felkészítésre. Délelőtti napirendünkben helyet kap a nagycsoportosok korcsolya oktatása.

Célunk, hogy a gyerekek érezzék jól magukat a mi óvodánkban. Legyenek játékosak, boldogok, érzelmileg kiegyensúlyozottak és egészségesen fejlődőek, hogy a jövő kihívásainak bizottsággal meg tudjanak felelni.

I.2. Megvalósítási helyek – telephely óvodák

1011 Budapest, Iskola utca 44 sz.

Óvodánk épületét tágas, szép parkosított udvar veszi körül, ahol a gyermekek mozgásfejlődését korszerű játékok biztosítják. A Batthyány térről jól megközelíthető, a szülőknek könnyebbséget jelent, hogy szomszédságában általános iskola és bölcsőde is megtalálható. Az óvodában összesen 6 csoport működik, férőhelyszámunk 132.

Fotó: Homlokzati kép

Jól felszerelt tornateremmel rendelkezünk, fedett terasszal, (ahol rossz idő esetén is biztosítani tudjuk a gyerekek levegőztetését,) valamint külön logopédia szobával, ahol szakemberek (logopédus, fejlesztő pedagógus) zavartalanul foglalkozhatnak a gyerekekkel.

Gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását célul tűztük ki.

Hagyományápolásra épülő nevelési gyakorlatunkat az a szemléletmód szabályozza, amely tekintettel van az I. kerületi adottságokra, a gyerekek egyéni fejlettségére és életkorára, arra, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat. Nagy súlyt fektetünk a gyerekek közvetlen tapasztalatszerzésére, az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre. A gyermekek tevékenység közben ismerik meg a néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Kiemelt feladatunk a gyermekek számára közel hozni a környezet megismerését, szeretetét, védelmét és a néphagyomány értékeinek átadását.

A nevelőmunkánk megvalósításához jó, segítő kapcsolatot kívánunk kialakítani a szülői házzal. A szülői közösség támogatásával alapítvány működik, mely a programunkhoz kapcsolódó nevelési céloknak megfelelően segíti az óvodát.

A családokkal való együttműködést segítik a különböző közös programok: fogadóórák, kézműves-délutánok, közös ünnepi készülődés, családi kirándulások.

Meggyőződésünk, hogy - a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával - a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztését az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével lehet csak megvalósítani,. Célunk, hogy jól kommunikáló, véleményalkotásra képes, nyitott, az iskolába jó esélyekkel induló gyermekek kerüljenek ki az óvodából.

I.3. 1013 Budapest, Lovas u. 3 sz.

Művészetek befogadására nevelés a Várban a Lovas úti óvodában. A tradicionális múltra visszatekintő óvodánk a Budai vár közvetlen közelében helyezkedik el. Öt óvodai csoportunkba 125 gyermek talál naponta szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzélem gazdag, játékos tanulást elősegítő óvodát. Csoportszobáink barátságosak és jól felszereltek, melyekhez egy torna/fejlesztő szoba is társul.

Fotó: Homlokzati kép

Óvodapedagógusaink pedagógiai programunk alapján a gyermekek személyiségét, képességeiket változatos, eredményes, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel fejlesztik. A művészetek befogadására nevelés komplexitásán az esztétikai érzék és kreativitás fejlesztésének három területét értjük: az irodalmat, a zenét és a képzőművészeteket. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Évente több alkalommal helyet biztosítunk intézményünkben a kultúrát és művészeteket közvetítő programoknak, előadásoknak, melyet báb-előadók, gyermek-zenekarok, népi gyermekjátéktárosok segítségével valósítunk meg. E színes gyermekprogramok szervezését nagymértékben segíti a szülői támogatások által működő alapítványunk.

Óvodánk földrajzi fekvése lehetőséget ad arra, hogy kihasználjuk tágabb környezetünk adottságait. Ismerkedünk a Budai Vár műemlékeivel, múzeumlátogatásokat rendszeresen szervezünk, vendégei vagyunk a minket körülölelő múzeumoknak.

Nagy teraszos kivitelezésű udvarunk kellemes színtere a szabadtéri mozgásoknak a szabad játéknak. Udvarunk három udvarrészből áll. Vidám biztonságos légkörben az egyéni különbözőségeket toleráljuk, és minden gyermek esélyt kap saját erősségének felismerésére, a sikerélményre.

A 2540 m² területen lévő épületet 2097 m² kert és játszóudvar veszi körül, melynek a korábban kihasználatlan, rézsűs részét teraszos kiképzéssel, farönkök és játékeszközök elhelyezésével tettük változatos mozgásra alkalmassá. A gyermekek méreteihez igazodó ágyások, valamint az épület előtti kert lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekeket aktívan bevonjuk az egyes évszakokban aktuális kerti munkákba, a természet közvetlen megfigyelésébe, alakításába.

I.4. 1015 Budapest, Toldy Ferenc u. 66 sz.

Óvodánk a Budai Vár oldalában helyezkedik el, a Széll Kálmán térről és a Batthyány térről egyaránt könnyen megközelíthető. Épületünk kétszintes, két részből álló udvarunk minden oldalról zárt, így biztonságos játszóhely a gyermekek részére.

4 csoportunk jól felszerelt csoportszobákban működik. Tornaszobánk modern, korszerű eszközökkel jól felszerelt, jó idő esetén a gumitéglával burkolt, nagyméretű tetőteraszt is használjuk a gyermekek mozgásfejlesztéséhez, mozgásigényük kielégítésére.

Fotó: Homlokzati kép

Szeretetteljes légkörben, a másságot tolerálva, a családokkal együttműködve neveljük a ránk bízott gyerekeket, élményekben gazdag gyermekkort biztosítva számukra. Fő célkitűzésünk a gyermekek testi, szellemi fejlesztése játékos formában. A mindennapokban arra törekszünk, hogy a gyermekek tapasztalatokon keresztül, játékos formában szerezhessék meg ismereteiket. Fontosnak tartjuk az egyéni bánásmód elvének érvényesülését és a differenciált fejlesztést. Nevelőmunkánkban felhasználjuk a néphagyomány, a népi kultúra adta lehetőségeket is, különösen az ének-zene, a mintázás, rajzolás, és mese, vers területén.

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a környezeti nevelésre, a környezettudatos életmód és környezetvédelem fontosságára, mert hisszük, hogy a kiskorban elkezdett neveléssel környezetükre odafigyelő, azt megóvó felnőttek válnak a gyerekekből.

Az egészséges életmódra nevelés keretében a megfelelő időtartamú levegőzésre, a mindennapos mozgásra és sportolásra szintén nagy hangsúlyt fektetünk, és a szülők segítségével megszerveztük a mindennapos zöldség és gyümölcs fogyasztását.

A gyermekek mindennapjait hagyományainkkal, ünnepeinkkel, programjainkkal színesítjük. Ősszel – Szüret, séták, állatkert, vadaspark, kirándulások, színházi előadások, ovi-napok rajzpályázattal, óvónénik előadásával, meghívott vendégművészek előadásával. Jeles napok. Télen – Adventi készülődés, közös barkácsolás a szülőkkel, Mikulás látogatása, sütés, közös ajándékkészítés, betlehemezés, közös karácsonyozás a szülőkkel, Mackó napok, télbúcsúztató farsangi multság a szülőkkel.

Tavasszal – március 15. megemlékezés kapcsán a közelben lévő emlékhelyek felkeresése, látogatás a Hadtörténeti Múzeumban: huszáros játékok, Húsvét: nyuszi várás, tojásfestés, locsolkodás, Apák napja, Anyák napja: közös játék, kirándulás, barkácsolás, köszöntés, nagycsoportosok búcsúztatása, közös buszos gyereknap kirándulás.

Nyáron gyakran szervezünk vizes játékokat és olyan elfoglaltságokat, melyek a többnyire a gyermekek igényeire alapoztak.

Az óvodán kívüli programok szervezésénél kihasználjuk a kerület adta lehetőségeket is, illetve korcsoportoknak megfelelően szervezünk az óvodától távolabbi kirándulásokat is, Óvodánkban a Toldy Óvoda Alapítvány működik a szülők támogatásával, amely nagymértékben segíti a programok megvalósulását, a korszerű kézműves eszközök és fejlesztő játékok beszerzését.

I.5. 1016 Budapest, Mészáros u. 56/b.

A Mészáros utcai óvoda a Naphegy lábánál, fővárosi viszonylatban jó levegőjű, zöldövezeti környezetben helyezkedik el. Az épületet szülői összefogással építették társadalmi munka segítségével 1979-ben a Nemzetközi Gyermekévben. Akkor a Dezső utcai épülettel alkotottunk egy óvodát. 1993- ban az Önkormányzat megvásárolta a valamikori Hungarotex vállalati óvodáját a Tigris utcában, a Dezső utcába pedig a Zeneiskola költözött. 2004- től a Nyárs, a Tigris és a Mészáros utcai tagóvodák Naphegyi Óvodák néven működtek.

Fotó: Homlokzati kép

Óvodánk 2 csoportja 54 férőhellyel működik. Családias légkörben vegyes életkorú csoportszervezéssel működünk. Az egyes nevelési területek közül kiemelt feladatunk az egészséges életmódra nevelés: a mozgásigény kielégítése, mozgásfejlesztés, az anyanyelvi nevelés: a beszédkézség, önkifejezés fejlesztése, a természeti és társadalmi környezet megismertetése: az élet szeretetére és annak védelmére nevelés,- az iskolai tanuláshoz szükséges részképességek differenciált elérése és a tágabb környezetünk megismerése, megszerettetése.

A Tabán és a Gellérthegy közelsége, adottságai közeli kirándulásokat tesznek lehetővé. A környékünk történelmi, tudományos és turisztikai látványosságok tőszomszédságában található, amiket gyermekeinkkel megismertetünk, megszerettetünk. Épületünk korszerű, jól felszerelt udvarunkon megfelelő körülményeket biztosítunk a szabad mozgáshoz, játékhöz. Tornateremmel is rendelkezünk. A gyermekek egészségének megőrzése érdekében a szülőkkel az óvodásoknak lehetőségük van só kamra rendszeres használatára is. A Czakó utcai Sportpálya, az Oxigén Wellness Központ – benne a korcsolya pálya -és az uszoda rövid sétával könnyen elérhető.

Minden évben ellátogatunk a Budai várba, a Hadtörténelmi Múzeumba, részt veszünk a Magyar Nemzeti Galéria által szervezett gyermekeknek szóló művészeti fejlesztési programban. Szánkóznak a Tabánban, megnézzük a Gellérthegyi Víztorozót, a Csillagvizsgálót, kirándulunk a Citadellára, a Gyerekkönyvtárban gyermekverseket hallgatunk a szerzőktől, A Hagyományok Házában a hagyományörző programban tevékenykedünk a közvetlen környezetünkben. Ősszel almászüretre megyünk, tavasszal kirándulunk busszal távolabbi tájakra. Nyáron a Budavári Önkormányzat Üdülőjében nyaralunk a Balatonon Zamárdiban.

Minőségirányítási rendszer óvodánkban a megfelelő szintű működést folyamatosan biztosítja. Óvodapedagógusaink szakmai szempontból jól képzett, tudatos nevelő-oktató munkát végeznek, figyelembe véve a szülők és gyermekek igényeit – a szülőkkel napi kapcsolatban együttműködve – foglalkoznak gyermekeikkel, csoportjaikkal. Óvodásaink megfelelő fejlesztését kijáró orvos, védőnő, logopédus és győgypedagógus segíti.

Az óvoda egyéb szolgáltatásainak szervezésekor figyelembe vesszük a szülői igényeket.

I.6. 1016 Budapest, Tigris u. 58-60 sz.

Óvodánk épülete földrajzilag az I. kerületben, a Naphegyen – a Tabán közelében, a Gellérthegy tövében – a XI. és a XII. kerület határán helyezkedik el. Fővárosi viszonylatban jó levegőjű, zöldövezeti környezetben fekszik. Udvarral és tágas játszóterülettel rendelkezik. A jelentkezők száma magas, a fenti okok miatt óvodánk vonzó a körzeten, kerületen kívül is. A nevelőtestület csaknem minden tagja sokéves tapasztalattal rendelkezik.

Fotó: Homlokzati kép

Sok környékbeli család generációkon át járt, illetve jár és hozza legfőltettebb kincsét, a gyermekét óvodánkba. Ezt munkánk elismerésének tartjuk, amely megerősít bennünket abban, hogy a jó hagyományokat tovább ápoljuk és fejlesszük.

Az óvodánk három csoportszobával rendelkezik, amelyek berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás- és játékigényük kielégítését.

Az épületünkhöz kettő terasz és egy nagy, jó fekvésű, dombos udvar is tartoznak, amelyek a csúszdákkal és mászóakkal, lépcsőkkel teret biztosítanak a változatos mozgáshoz és játékhoz. A csoportok elkülönített játszóterületen, de együtt is játszhatnak.

Az épület kedvező fekvése, környezeti és kulturális adottságai számos lehetőséget biztosítanak az ide járó gyermekek számára. A környezetvédelmi nevelést és a környezet megismerését segíti elő az óvoda természeti környezete: Tabán, Gellérthegy, valamint az óvoda növényekkel teli udvara kertje.

A kultúraátadást, a hazaszeretet megalapozását, a történelmi múlt megismerését lehetővé teszik az alkalmankénti látogatások a Budai Várban, a Hadtörténelmi Múzeumban.

Az anyanyelvi nevelést, a könyvek megszerettetését segíti elő az óvoda és a színházi előadások, illetve a gyermekkönyvtár látogatások.

A mozgásfejlesztést a rendszeres mozgáshoz szoktatást segíti a Czakó utcai sportpálya látogatása

Célunk a múlt értékeinek, szokásainak átörökítése, megismertetése a gyermekekkel, melyet a csoportszobák berendezése és hangulata is tükröz.

Óvodánkban a pedagógusok nagy hangsúlyt fektetnek a néphagyomány megismertetésére, továbbörökítésére, ezért minden héten a gyermekeknek néptáncot és népi játékokat, népdalokat, népi mondókákat tanítanak. A jeles napokról (pl. Márton-nap, Luca-nap) mindig megemlékezünk, s készülünk is rájuk.

Gyermekeink számára az általános emberi értékeket közvetítjük, hogy megalapozzuk későbbi sikeres, értékes, boldog felnőtté válásukat.

I.7. 1014 Budapest, Dísz tér 3 sz.

„Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!” (Mária Montessori)

Óvodánk a Dísz téren, Budapest I. kerületének egyik legszebb helyén, a Budai Vár szívében, a Mátyás templom szomszédságában található. A felbecsülhetetlen értékű Batthyány műemlék palota első emeletén kialakított óvoda ablakaiból gyönyörű kilátás nyílik a főváros nevezetességeire: a Dunára a hidakkal, az Országházra, a Szent István Bazilikára és a Duna korzóra. Az óvoda mind Buda, mind Pest felől jól megközelíthető tömegközlekedési eszközökkel is. Óvodánkhoz tartozik még a Dísz tér 2. szám alatti telken található játszó udvar, ahol mozgásfejlődést szolgáló játékeszközök, és különböző méretű játékok, babaházak, homokozók állnak a gyermekek rendelkezésére

Fotó: Homlokzati kép

Célunk a gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatásán keresztül megvalósuló komplex személyiségfejlesztés, sokszínű tevékenységük, elsősorban játékok során.

Óvodánk 3 csoporttal működik. Csoportszobáink világosak, tágasak, esztétikusan berendezettek. A csoportokban Maria Montessori reformpedagógiai módszerének szellemében nevelnek az óvodapedagógusok. A Montessori pedagógia lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek érdeklődési körüknek megfelelően sajátítsák el a legfontosabb ismereteket. A lassabban fejlődő gyermekek is sikerélményhez juthatnak, önállóan tevékenykedhetnek, dolgozhatnak. A gyermekek önmaguk ellenőrizhetik a megoldásokat, javíthatják hibáikat.

A mindennapi élet során nehezen elsajátítható feladatok megkönnyítésére speciális Montessori eszközöket használunk, melyek segítségével a gyermekek vidáman, játszva megszerezhetik a szükséges képességeket. Minden egyes Montessori eszközből csak egy darab van, hogy a gyermekek megtanulják egymást kivárni, a társaik tevékenységét tiszteletben tartani.

Alapelveink közül kiemelkedik a gyermekközpontúság, a gyermeki jogok tiszteletben tartása, a gyermeki személyiség feltétel nélküli elfogadása. Feltétel nélküli szeretettel segítjük a gyermekek fejlődését, a „Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!” alapelv alkalmazásával tiszteletben tartjuk önállósodási törekvéseiket

Biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket a gyermek személyiségének kibontakoztatásához és önállóvá válásához (kisebb méretű szék, ágy, eszközök; játékok helye stb.)

A csendjátékban - melyet igyekszünk naponta kezdeményezni - lehetőség nyílik arra, hogy a gyermekek csendben egymásra figyeljenek, beszéd nélkül is megértsék a másikat, és metakommunikáció segítségével „válaszoljanak” az adott szituációban.

Maria Montessori szemléletének hatása, módszereinek és eszközeinek alkalmazása megújítja, gazdagítja, örömtelibbé és hatékonyabbá teszi pedagógiai munkánkat és derűsebbé óvodásaink életét.

II. Programunk küldetése - filozófiája

Pedagógiai programunk támogatja a gyermekek azon jogát, hogy életkoruknak és érdeklődési körüknek megfelelő tevékenységben vegyenek részt.

A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végig kíséri őket egész életük során. Annak érdekében, hogy felkészítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra, helyi pedagógiai programunk igyekszik megalapozni a jelenkor és a jövő kihívásaihoz elengedhetetlen attitűdöket, készségeket és képességeket.

Mit értünk a XXI. század kihívásán?

- a megváltozott gyermeket
- megváltozott tanulási környezetet
- harcot az esélyegyenlőtlenség ellen
- a gyermekek közötti különbségek figyelembe vételét
- új típusú pedagógust
- új eszközöket, módszereket, eljárásokat, struktúrákat
- a szülőt, mint partnert
- új típusú vezetőt
- a másság tiszteletét

Programunk felismeri, értékeli és bátorítja a gyorsan változó időhöz való alkalmazkodáshoz szükséges tulajdonságok kialakulását, mint például:

- szembesülni a változással és előidézni azt
- kritikusan gondolkodni és döntéseket hozni
- ráatalálni a problémákra és megoldani őket
- kreatívnak, fantázia dúsnak és ötletesnek lenni
- érzékenynek lenni saját közösségünk, országunk és környezetünk problémái iránt.

Programunk épít arra, hogy a család a szocializáció első színtere, figyelembe veszi a gyermekek egyéni igényeit, és tiszteletben tartja a kulturális sokféleséget különös hangsúlyt helyezve:

- az élmények individualizálására
- arra, hogy tervezett foglalkozások keretében segítse a gyermekeket döntéseik meghozásában
- a család részvételére az óvodai nevelésben.

III. Gyermekkép – Óvodakép - Céljaink

Valljuk, hogy életünket egyszeri és megismételhetetlen történésként éljük meg feszültségben és harmóniára törekvésben önmagunkkal, a többi emberrel, a környező világgal. Az úton tapasztalatokat, tudást, kincseket gyűjtünk, ezért rengeteg tanulnivalónk van egymástól.

Akik gyermekekkel élnek, azok a "legtisztább lelkekkel" élnek, és a velük való együttélés minket, felnőtteket is gazdagít. Mi magunk is szeretetet kapunk, figyelmet, ragaszkodást. Rájuk figyelve remek játszótársra lelhetünk, hisz játszani lehet velük az életet, s ezzel egyszeriben minden más megvilágításba kerül.

**"A gyermekszem a legfurcsább hatalom,
próbáld csak ki másokon, vagy magadon,
mert amikor a gyermekszem kérve kér,
abba minden vágy és csoda belefér."**

Belefér az érzelmek tengere, uralkodó szerepe; a játék, a játékoság, a gondolatok, érzések szabad áramlása.

Milyenek is ők?

„A gyermek olyan, mint a tükör. A szeretete nem kezdeményezi, de visszarükrözi. Ha szeretet kap viszonzza azt, de ha nem kap szeretet, nincs mit visszatükröznie.” (Ross Cambell)

- Három éves koruk körül ellentmondanak környezetüknek, önállóságukat érvényesítik.
- Beszédükben az "én" az "enyém" szavakat használva öntudatra ébrednek.
- Életük gyökeresen megváltozik 6-7 éves korukban, mikor rá kell ébredniük, hogy mit követel tőlük a környezet, hogy annak tagjává váljanak.
- Képzeletük végtelen, a mese szárnyán száll és fejlődik.

Mesével, hittel, szeretettel tudjuk gyermekeink egész lényét fejleszteni. Minden szülő, pedagógus a lényével nevel.

Lényeges kérdés: Kit lát a gyermek, ha minket néz?

- Minden, ami belőlünk árad, sugárzik, az hat rá. Befogadja, magáévá teszi.
- Tőlünk felnőttektől tanul igazat mondani, és tőlünk tanul szeretni is.

Alapfeladatunk mintát adni gyermekeink számára az értékes élethez!

Pénz centrikus korunkban az értékrendszerek válságát éljük. Képesek vagyunk a szabad választásra és megkülönböztetésre, jó-rossz, igaz-hamis, szép és rút között, képesek vagyunk a befogadás és az előítéllettől mentesség közvetítésére. Arra szeretnénk nevelni gyermekeinket, hogy tudjanak boldogok lenni, úgy rendezni életüket, hogy abban örömeiket leljék. Felnőve váljanak olyan emberré, akiket nem rontott meg a kíméletlen túlekedés, akik nem pénzben számolják a barátságot, sőt még a munkát sem, hanem arra törekszenek, hogy igényes és humánus, gondolkodó-cselekvő emberek maradjanak.

Az óvoda nevelési alapelvei és értékei:

- a gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi, bölcsődei és az iskolai nevelés között
- pedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait
- a nevelőközösség alapelvnek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét
- az elfogadó, segítő, támogató óvodai dolgozók személyisége és példaadása meghatározó
- biztonságot sugárzó felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér
- a közösségi szokások és szabályok kialakítása és erősítése során a gyermeki autonómia tiszteletben tartása
- a gyermekek fejlődésének segítése az egyenlő hozzáférés biztosításával • önállóságra nevelés
- az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, bizalomra, megértésre, türelemre és gyermeki aktivitásra épülő nevelés
- a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez
- az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása, egymás elfogadására, a különbözőségek tiszteletére nevelés
- a szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével
- egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés
- óvodánk az élmények és a változatos tapasztalatok színtere, tudatosan beépítve nevelőmunkánkba az óvodát körülvevő kulturális örökség értékeinek megismerését és átadását
- az alkotás, a kreativitás és közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása
- közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi és testi nevelése

- a gyermekek a mindennapi tapasztalatszerzéseik során tanulják meg és gyakorolják a közösségi élet szabályait
- minden dolgozónkkal szemben elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz
- a pedagógusok és a munkájukat segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák az intézmény céljaival azonosulva, érdeklődési körüknek és tehetségüknek megfelelően saját képességeiket, kompetenciáikat folyamatosan fejlesztve képzik magukat

Fejlesztő munkánk irányai

Nevelő és fejlesztő munkánk során segítünk a gyermekeknek feldolgozni és megérteni:

- **a tárgyi világot** a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül
- **az emberi környezet nyújtotta információt** a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül
- **a logika és matematika világát** játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rendezésen, válogatáson és csoportosításon keresztül
- **a kimondott szót** rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül.

Programunk a személyiségfejlődés valamennyi területét – testi – társas – érzelmi és kognitív – megcélozza elősegítve:

- **a testi fejlődést** nagy és kismozgásokon keresztül
- **a társas, erkölcsi és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén, egymás támogatásán és tiszteletén, kezdeményezésen és elfogadáson, megegyezésen, a környezet megbecsülésén és a közös munkán keresztül
- **a kognitív fejlődést** problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül.

Óvodásaink pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő módszerekkel és eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- **elég időt kapjanak** tevékenységeikre
- **lehetőséget kapjanak** egy-egy téma **sokoldalú megközelítésére** és megismerésére
- **biztonságos környezetben fedezhessék fel** saját érzéseiket, követhessenek el hibákat (melyeket természetesnek tekintünk), és oldjanak meg konfliktusokat. Részt vehessenek a közösségi szabályok megalkotásában
- **lehetőséget kapjanak a választásra** az egyes tevékenységek
- közül **helyet kapjanak** munkáik kiállítására.

Fotó: Egymásnak is segítő kicsik

Pedagógiai megközelítésünk és törekvésünk biztosítja, hogy óvodánk pedagógusai:

- átlátják a gyermekek fejlődését
- gondosan megfigyelik a gyermekeket játékaikban és egyéb tevékenységeikben
- arra bátorítják a gyermekeket, hogy maguk oldják meg a problémáikat és tiszteljék társaikat
- gondolkodást stimuláló és próbára tevő kérdéseket tesznek fel
- olyan egyéni és csoportos célokat tűznek ki, amelyek a gyermekek érdeklődésén és igényein alapulnak
- változatos, mobilizálható környezetet alakítanak ki
- tiszteletet tanúsítanak a gyermekek iránt és értékeli ötleteiket

Az óvoda célkitűzései

Nevelőtestületünk a személyiség mibenlétét az alábbiakban látja:

A személyiség külső hatásokra kialakult belső feltételeknek, valamint öröklött adottságoknak, lehetőségeknek az egyéni belső kialakult olyan egyedi, egyszeri és megismételhetetlen integrációja, amely meghatározza a viszonyulást, alkalmazkodást a környezethez.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyermeki személyiség komplex fejlesztésének:

- a (tanult) motívumok kialakításának, mivel a motívumok segítik az embert döntései meghozatalában
- a képességek fejlesztésének, mert a képességektől függ a döntések kivitelezésének eredményessége.

Nevelőmunkánk során olyan motívumokat és képességeket kell fejlesztenünk, melyek eredményeként gyermekeink döntései megalapozottak lesznek, s döntéseik kivitelezésében pedig eredményesek.

1. Az értelem fejlesztése

Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:

- **a megismerési vágy felkeltése**, a természetes kíváncsiság vágy táplálása
- **a felfedezési vágy felkeltésére**, melynek alapja a felfedezettető tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata
- **az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása** biztosítja, a játék, a játékoság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja az egyes témák feldolgozását, a játékszeretet továbbfejlesztését
- **optimális teljesítmény vágy kialakítása** a következetes és reális értékeléssel, a szélsőségektől mentes, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzékelve saját változásukat és fejlődésüket.

Célunk az értelmi képességek fejlesztése:

- **a megismerés képességeinek fejlesztése**, mint a megfigyelés, a kódolás képessége, a kísérletezés, elemzés és érvelés
- **a beszéd, a kommunikáció fejlesztése**, melynek alapvető funkciója a kivitelező tevékenység, a megismerés, a gondolkodás és a tanulás szolgálata
- **a gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése**, mint a viszonyítás, az általánosítás és osztályozás, valamint a problémamegoldás
- **a tanulási képesség fejlesztése** az értelmi képességek fejlesztésével: a tapasztalati és értelmező, valamint az önálló és szociális tanulási módok során.

Célunk a segítő életmódra nevelés, az erkölcsi nevelés és szociális fejlesztés

Gyermekeink különböző családi háttérrel különböző közösségekben élnek. Többen tagjai lehetnek különféle nemzetiségeknek, szüleik által vallási felekezeteknek, egyúttal tagjai a magyar nemzetnek. A gyermekek az óvodában is tagjai egy óvodai csoportnak, a fejlesztési folyamatban pedig gyakran egy-egy kisebb csoportnak, valamint a teljes óvodai közösségnek. A későbbiek során személyes kapcsolataik egyre inkább átszövik egész életüket. Ahhoz, hogy képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, és ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motívumaikat.

Célunk a szociális képességek fejlesztése

- **szociális kommunikációs képességek fejlesztése**, mint a kommunikáló felek aktivitásának: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése
- **a kötődés képességének fejlesztése**, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését
- **csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése** a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön – és társértékelés kialakítására
- **Az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése** a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

2. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyes fejlesztés

Az embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg - lelkileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, stabilizálni, védeni tudja önmagát: optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes és hatékony szolgálata azt feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani.

A személyre szóló nevelés végső célja az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítését. Óvodai nevelésünk célja, ezen képességek megalapozása.

Célunk az egészséges és kulturált személyiség fejlesztése érdekében személyes motívumok kialakítása

- **az önkiszolgálási motívumok** közé tartozó biológiai szükségletek, a komfortszükséglet a mozgás és élményszükséglet
- **önvédelmi motívumok** fejlesztése az egészséges életmódra nevelés, a konfliktusok kezelésére történő nevelés kapcsán
- **a szuverenitás motívumainak kialakítása**, mint az önállósulási és öntevékenységi vágy
- **önértékelési motívumok fejlesztése**, mint az önbizalom és az önbecsülés, a reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként.

Célunk a személyes képességek fejlesztése

- **az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése** az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán
- **testi képességek fejlesztése:** kondicionálás, koordinációs képességek
- **az önvédelmi képesség**, mint egészségvédő és identitásvédő képességek fejlesztése
- **az önreflexív képességek fejlesztése** önértékelés, az önmegismerés és az önfejlesztés képességeinek megalapozásával.

3. Célunk a speciális kompetenciák fejlesztése

Valamennyi speciális kompetencia alapja az alkotó képesség, és a kompetenciának megfelelő tehetség. Ahányféle speciális kompetencia, annyiféle tehetség is létezik.

- **Célunk az általános alapok fejlesztése**, a tehetség ígéretes gyermekek felismerése, fejlődésük elősegítése és támogatása
Óvodánkban a tehetség ígéretes gyermekek fejlesztését a gyermekek közötti különbségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással tudjuk megvalósítani.

4. Célunk a játékon keresztül tudományosan és sokoldalúan közvetíteni az ismereteket, és megalapozni a környezettudatos magatartást

5. Célunk, hogy a nevelés és fejlesztés a gyermekek és felnőttek számára egyaránt nyugodt légkörben, és megfelelő feltételek mellett történjen

6. Célunk a hátrányokkal küzdő gyermekek és családjaik segítése, különös tekintettel a veszélyeztetett, valamint a sajátos bánásmódot igénylő gyermekekre.

7. Célunk, hogy az óvodapedagógusok és a munkájukat segítők tudásuk legjavát adva, ismereteik folyamatos bővítésével neveljék és fejlesszék a gyermekeket.

8. Célunk a szülők részvételének minél sokrétűbb biztosítása az óvodai nevelés / fejlesztési folyamatában.

9. Célunk, hogy az intézményünkkel jogviszonyban állók elégedettségére, velük együttműködve végezzük munkánkat.

Célrendszerünk olyan alapot kíván adni a képességek és jártasságok kialakításához, melyek e gyorsan változó világban várnak gyermekeinkre.

A célfejezet megfelelő értelmezését a 102. oldalon elhelyezett fogalomértelmezés segíti.

IV.A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

*„ Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántjait
szép vigyázattal csiszoljam kristályba.”
(Német László)*

1. Humán erőforrás

Minden csoportban két szakképzett, főiskolai végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Közvetlen segítők szakképzett dajkák, valamint szükség és igény szerint a pedagógiai és egészségügyi szakszolgálat munkatársai.

Dolgozók	Létszám adatok	
Pedagógus	Óvodavezető Óvodavezető helyettes Óvodapedagógus Fejlesztő pedagógus	1 7 57 1
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	Pszichológus Pedagógiai asszisztens Dajka	1 9 28
Egyéb segítő munkatársak:	Óvodatitkár Kertész Konyhai kiségitő Takarító	4 2 3 2
Szak és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei <i>* Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének megfelelő aktuális szakterülettel és létszámban</i>	Logopédus Pszichológus Fejlesztő pedagógus Gyógypedagógus * Gyermekorvos Védőnő	

A nevelőtestület és a pedagógiai munkát segítők képzettségi mutatói - kompetenciái

Képzettség iránya	Képzésben részt vettek száma
Óvodapedagógiai végzettség (főállásban foglalkoztatottak)	
- óvóképző főiskola	
- óvóképző szakközépiskola	
Egyéb egyetemi vagy főiskolai végzettség	
- pszichológus	1
- gyógypedagógus	1
- pszichopedagógus	1
- angol nyelv tanító	1
- mentálhigiénés szakember	1
- rekreációs szakember	1
- pedagógia szakos tanár, nevelő, terapeuta	3
- földrajz tanár	1
- biológia tanár	1
- református hitoktató	1
Szakvizsga vagy azzal egyenértékű képzés	
- óvodavezetés, közoktatás vezetés	7
- fejlesztő pedagógia	2
- gyermektánc oktató	1
- gyermek, ifjúság és családvédelem pedagógiai	1
- drámapedagógia	1
OKJ pedagógiai asszisztensek száma	8
Szakképzett dajkák száma	16
Egyéb kompetenciák	
- Montessori pedagógiai ismeretek	2
- népi játékok foglalkozásvezető	1
- hidrotériás rehabilitációs gimnasztika: gyógy úszás foglalkoztató	1
- alapfokú elsősegélynyújtás	1
- középfokú óvodapedagógiai végzettség	2
- középfokú egészségügyi végzettség	1
- gyermekfelügyelő	1
- minőségbiztosítási ellenőr	1
- gyors és gépíró	1
- HACCP ismeretek	1
- ECDL vizsga	1
- számítógép kezelő	2
- nyelvvizsga (alap, közép, komplex)	4
- idegenvezető	1
- szakács	1
- vízi életmentő	1
- restaurátor	1
- pincér	1
- oktatásszervező	1

Képzettség iránya	Képzésben részt vettek száma
- dísznövény kertész és virágkötő	1
- ötvös, aranyműves	1
- iskolatitkár	3
- masszőr	1
- logisztikai ügyintéző	1
- édesipari termékgyártó	1

2. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága - Részvétel továbbképzéseken az elmúlt öt évben

Irányultság tárgya	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mész.	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
	Óvodapedagógusok száma						
	10	12	4	10	8	6	6
Néphagyomány éltetés		12		2			
Jeles napok		12					
BMM Montessori képzés							1
Dráma pedagógia		1	1		1		
Magyar népmese, mesemondás		4					1
Népszokások, népi gyermekjátékok	1	1					
Környezet, környezet védelem		1		1	1		1
Testkultúra vitamin torna	1						
Játék és tánc		1			1		
Fejlesztő játékok					5		
Vizuális technikák, kézműves ötletek	1				2		1
Mozgásterápia, mozgás, testnevelés	1	1		1			1
Óvodai testnevelés, PEK- torna				1	2	1	
Bevezetés az eurythmiába						1	
Ének-zene, zenei nevelés				1			
Néptánc módszertan							1
Segítőkézség a tanulási funkciókban		1					
Autista gyerekek ellátása	1			1			
Sindelar és Zsoldos program	1						
Matematikai nevelés,				1			
Gyermek és ifjúságvédelem			1				
ZOO- pedagógia		1					
Módszertan; gyakorlatvezetés				1			
SNI gyermekek beilleszkedése						1	

Irányultság tárgya	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mész.	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
	Óvodapedagógusok száma						
	10	12	4	10	8	6	6
Szenzoros integrációs terápia	1						
Érzelmi nevelés	1	2					
Koragyermekkorai integráció	1						
Mentálhigiénés alapfokú képzés		1					
Jóga					1		
Agykontroll	1						
Tervezés, szervezés, értékelés	1	1	1				
Minőségfejlesztés		1					
Portfóliókészítés		2	1	2			1

A továbbképzések területei a közös szakmai értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a helyi nevelési programunk gyakorlati megvalósítását, képviselétét.

Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszere határozza meg.

Alapvető céljaink

- Az óvodai nevelés magas színvonalának biztosítása mellett hozzáférhetőségének garantálása is fontos. Ezen kívül **figyelmet kell fordítani többek között a környezetre, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra is.**
- Az óvodai nevelésünk tekintetében **integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet** – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő szakszolgálatokkal.
- Célunk, hogy az óvoda a **optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermek számára** személyiségük kibontakoztatásához.

Részcélok

- Olyan, fejlődési szempontból **megfelelő tevékenységrendszer előtérbe helyezése**, amelyek mind a kognitív, mind a nem kognitív készségek elsajátítását elősegítik, ugyanakkor elismerik a játék fontosságát, amely a kudarcmentes iskolakezdés, eredményes tanulás szempontjából kulcsfontosságú;
- **A színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára**, különösen a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű, migráns vagy roma háttérrel rendelkező, illetve a sajátos nevelési igényűvel rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő gyermekek részére;
- **Az óvodai nevelés minőségbiztosításának előmozdítása** valamennyi kulcsszereplő, köztük a családok, a szakszolgálati, a szociális és az egészségügyi hálózatok bevonásával;

- Az óvodapedagógus, az óvodavezető, és a pedagógiai és nevelő munkát segítő (pedagógiai asszisztens, dajka), valamint a technikai **személyzeti ellátottság javítása, a foglalkoztatottak szakmai felkészültségének fejlesztése;**
- **A jól képzett szakembereknek intézményünkbe történő vonzása,** képzése és megtartása;
- **A szülők támogatása** azon szerepükben, hogy az első életévben ők gyermekeik első számú nevelői, valamint az óvodapedagógusok arra való ösztönzése, hogy alakítsanak ki szoros együttműködést a szülőkkel, a családokkal és a különböző helyi közösségekkel annak érdekében, hogy megismertessék velük a kisgyermekkorai nevelés és gondozás kínálatát lehetőségeket és a kisgyermekkorai tanulás fontosságát.

3. A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák szervezeti egységeken belül történő átadásának módszertana, eljárása

Fontosnak tartjuk a pedagógiai program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint, hogy a különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket és kompetenciákat a kollégák a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák, és egymásnak is átadják.

A továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának színterei:

- óvodavezető és közvetlen pedagógus kolléga tájékoztatása (szóban)
- a telephelyek kollégáinak - különös tekintettel a gyakornok kollégákra – tájékoztatása a soron következő óvodapedagógusi fórumon (szóban)
- önként vállalt, és munkaterv tartalmának megfelelő gyakorlati bemutatás
- lehetőség szerint a továbbképzésen kapott szakmai anyagok kollégák közötti megosztása (elektronikusan, nyomtatott formátumban)
- szakmai munkaközösségi foglalkozásokon

4. Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Minden program működésének alapja a művelt óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és a továbbképzést. Szakmai munkaközösségeink és munkacsoportjaink irányultságát a társadalmi, szülői, valamint a kollégák igényeire és elvárásaira alapozottan évente határozza meg a nevelőtestület.

A kerület óvodái az elmúlt években kiemelten foglalkoztak a **környezeti nevelés és a néphagyományok ápolásának** lehetőségeivel az óvodás korban. A választás azért esett e területekre, mert e két terület rendkívül szorosan kapcsolódik egymáshoz. Napjaink társadalmának egyik legfontosabb problémája, mit teszünk, tehetünk földünk megóvása érdekében; e mellett továbbra is törekednünk kell arra, hogy gyermekeink helyes nemzettudattal bíró felnőttekké váljanak és megismerjék a magyar népi kultúra sokszínű, gazdag tárházát. Kodály Zoltán szavaival élve hisszük, hogy "A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának."

Az elmúlt évek tapasztalatai szerint feladat ellátási helyenként jelenleg is szakmai munkaközösségben bővítik ismereteiket óvónőink, feldolgozva a legkorszerűbb háttér

ismereteket, a program- specifikus tartalmakat, valamint megvitatják a gyakorlat nyújtotta problémákat és feladatokat.

Program- specifikus szakmai munkaközösségek irányultsága:

- Nyárs utca: Egészségmegőrző szakmai munkaközösség
- Iskola utca: Intézményi hagyományeltető munkaközösség
- Lovas utca: Zengővár szakmai munkaközösség
- Toldi F. utca: Környezet megismerésére nevelés szakmai munkaközösség
- Dísz tér: Montessori Mária szakmai munkaközösség

A megvalósítási helyek szakmai munkaközösségeinek témája és működési szabályai az érintett nevelőtestületi tagok döntésének függvényében nevelési évenként változhat.

Az óvodaközi szakmai munkacsoportok tevékenysége szakmai szervezetfejlesztésünk meghatározó bázisa. Munkaközösségeink valamelyikének minden óvodapedagógus tagja. A munkaközösségek vezetőit – akik a téma megalapozott ismerői, szakmai tudásukat továbbképzéseken és különböző írott anyagokból folyamatosan bővítik, és a nevelőtestület segítségére vannak – a nevelőtestület választja meg, működésüket pedig az SZMSZ szabályozza.

Reflektív pedagógiai szemlélet és gyakorlat

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál. Nem elégszik meg a puszta rutinnal, azzal, hogy „így szoktam, szoktuk, ez korábban már bevált”. „A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.”(Hunya Márta)

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése, értékelése, és szükség szerinti módosítása
- szükség és lehetőség szerint a folyamatos, értékelő magatartás és figyelem adatokra, a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül
- Hospitálást követő egy héten belül reflexió eljuttatása az érintett kolléga
- számára a szakmai fejlődés tudatos irányítása

Az elkövetkezendő évek belső továbbképzéseit az alábbi szempontokat határozzák meg:

- Működési folyamataink törvényhez igazítása → szabályozó dokumentumaink naprakészségének biztosítása
- A pedagógiai programunkban kitűzött célok, a szerzett kompetenciák alkalmazhatósága, a tanult ismeretek és kompetenciák beépítése a mindennapok nevelési gyakorlatába
- Telephelyek speciális műveltségtartalmai

A pedagógiai asszisztensek, dajkák intézményközi és az egyes megvalósítási helyeken történő szakmai fejlesztésének, folyamatos továbbképzésének célja munkaköri feladataik minőségi szinten való ellátásának segítő támogatása: a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, a közvetlen munkatársakkal, és a szülőkkel való kapcsolat eredményességének területein.

Az óvodapedagógusok továbbképzéseinek egyéb színterei:

- humánszolgáltató szervek rendezvényei, tanfolyamai
- főiskola, egyetem, posztgraduális képzés

5. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

Törekvésünk az egészséges és biztonságos környezet biztosítása. A gyermekeket körülvevő külső és belső környezet sajátosan igazodik az egyes óvodaépületekben folyó nevelési gyakorlathoz. Pedagógiai tevékenységrendszerünkben, és az épületenkénti sajátos környezetben segítenek az óvodapedagógusok és a munkájukat közvetlenül támogató dolgozók a gyermekeknek megérteni és feldolgozni a tárgyi - emberi világot, az abból származó információkat, a logika és a matematika világát, valamint a kimondott szavakat.

Tárgyi adottságok és feltételek

Helyiségek	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
Csoportszobák száma	5	6	2	5	4	3	3
Tornaterem, szoba	1	1	1	1	1	-	-
Logopédiai / fejlesztő foglalkoztató	1	-	1	1			1
Helyiségek	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
Nevelői szoba	-	-	-	-	-	-	-
Többfunkciós helyiség (nevelői szoba, iroda könyvtár, orvosi, logopédiai, stb.)	1	1	1	1	1	1	1
Irodahelyiségek (vezetői, óvodatitkári, óvónői)	2	3	2	1	2	1	2
Külön orvosi és beteg szoba	-	-	-	-	-	-	-
Külön beteg szoba, elkülönítő	-	-	-	-	-	-	-
Só szoba	-	-	1	-	-	-	-
Játék és egyéb tároló helyiségek	1	5	1	-	-	-	-
Tálalókonyha és hozzá tartozó helyiségek	2	2+1	2	2	2	1	1
Udvar	2	1	1	3 szint	2	1	1
Felnőtt öltöző	1	1	1	1	-	-	-
Felnőtt zuhanyozó	2	3	1	2	-	-	-

Internet hozzáférés	3	3	2	1	2	2	2
Számítógép pedagógusok részére	1	1	1	2	1	1	1

A digitális technikák olyan kihívásként jelentkeznek az oktatásban, amelyek alkalmazására a pedagógusok többsége még nem készült fel. A technikai-alkalmazási jártasság hiánya és a módszertani tanácstalanság is akadályozza ezen technikák alkalmazást, elterjedését. Ezen hiányosságok felszámolása elsősorban a digitális eszköztár bővítés és az önképzés által preferált, azonban fontosnak ítéljük, hogy a már meglévő eszközöket célszerűen és megfelelően használjuk, hozzájárulva ezzel a nevelési-tanulási céljaink és feladataink eredményeihez.

Az óvodapedagógusok feladata: a rendelkezésre álló digitális eszközök célszerű használata

Foglalkoztató szobáink minden épületünkben otthonosak, barátságosak és jól felszereltek. A tudatosan kialakított tárgyi környezet a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását is támogatja. A gyermeki tevékenységek szinterei – a különböző kuckók, tevékenység központok, játékterek – valamennyi csoportunkban az éppen aktuális témaprojekteknek megfelelően berendezettek és felszereltek.

Fotó: A vizuális fejlesztés terében.

A Nyárs, Iskola, Toldy, Mészáros és a Lovas utcai épületeinkben jól felszerelt tornatermekkel büszkélkedhetünk, mely minden igényt kielégít a gyermekek mozgásának fejlesztésére. A sportszereket folyamatosan szerezzük be, illetve újítjuk fel. Az Iskola és a Mészáros utcában a tornaterem az alagsorban helyezkedik el, szellőztetésük korszerűsítésre szorul.

Szükségünk lenne további tágas és jól felszerelt tornatermekre, mely a gyermekek kedvenc tartózkodási helye, ahol sokféle mozgásfejlesztő eszköz és kellék segíti a szervezett nagymozgásukat.

Fotó: Mozgásfejlesztő foglalkozás a Nyárs utcában.

Gyermekeink rendelkezésére az építészeti adottságok függvényében megfelelő kiszolgáló helyiségek állnak. Öltözőinket többnyire a folyosón, vagy a már eredetileg erre a célra kialakított terekben helyeztük el.

Az udvar minden óvodaépületünkben a gyermekek kellemes és kedvelt tartózkodási helye, melyet számos mozgásfejlesztő és egyéb játék tesz vonzóvá számukra. Az időjárás függvényében igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn, ahol élvezhetik gyermekeink az értelmi képességek fejlődése szempontjából meghatározó jelentőséggel bíró friss levegőt, és a mozgást.

Fotó: Önfeledt játék az udvaron, az év minden szakában

Az óvodásoknak a csoportszobák mellett fontos életterük az udvar. Ezért is fektetünk nagy hangsúlyt minden évszakban az óvoda udvarok és kertek ápolására. Növények telepítésével, virágok ültetésével kívánjuk szebbé, otthonosabbá tenni; és folyamatosan megteremteni a gyermekeknek azokat a lehetőségeket, ahol felszabadultan játszhatnak, mozgásukat

kielégíthetik. Az udvar pedagógiai koncepciónk megvalósításának is színtere, hiszen a természeti környezet nyújtotta lehetőségek egy részét itt célszerű és itt is kell kihasználnunk.

V. A program nevelési feladatrendszere

*A szokás természetté válik.
(Cicero)*

1. Az egészség és környezeti nevelés alapelvei - Az egészséges életmód alakítása

Egészségesnek tartjuk azt az embert, aki természetes családi és társadalmi környezetben jól érzi magát.

Átalakuló társadalmunkban megváltoztak a gazdasági-társadalmi viszonyok. Hazánkban is gyakran olyan betegségek pusztítanak, amelyek közvetlenül a helytelen emberi magatartásból fakadnak. A halálozást döntően befolyásoló kockázati tényezők között a mozgásszegény életmód, az egészségtelen táplálkozás, a káros függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer élvezet, testi épséget veszélyeztető balesetveszélyes magatartás) állnak az első helyen.

Az egészség megvédése társadalmi és egyéni feladat. A kisgyermek egészségéért a család mellett óvodánk is felelősséggel tartozik. Ahhoz, hogy jól átgondolt, jól megszervezett és eredményes egészségnevelő munkát tudjunk végezni, elsősorban a felnőttek – óvodapedagógusok és segítők – egészségtudományi, egészségvédelmi szemléletének fejlesztésére volt, és van szükség, másodsorban pedig megfelelő motívumok fejlesztésével a korszerű megelőzés, a prevenció a feladatunk:

- Az egészséget károsító magatartások megelőzése, illetve visszaszorítása
- Az élet alternatívái közül az egészséget választó képességek kialakítása és fejlesztése

Az ember nem csak biológiai, hanem bioszociális lény is, akinek létszükséglete a pszichikus és szociális szükségletek kielégítése is. A létezés mellé így csatlakozik az egészség, mint az emberi lét alapvető szükséglete, értéke.

Az egészség az emberi lét különböző szintjei közti kapcsolatokat fejezi ki

- Az egyén kapcsolatát önmagával, környezetével, kortársaival, embertársaival Testi-lelki
- szociális jólét, melyet erőteljesen befolyásolnak az életkörülmények, valamint a környezet kultúrája.

Az óvodai egészségnevelés háttere a család. A gyermekek számára a szülők, valamint a közvetlen környezet jelenti a modellt. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik segítségünket a gyermekek egészséges szokásrendszerének, optimális magatartásának kialakításához. Ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és természetes életmód szokásalakításának terén.

A követendő minta szempontjából kiemelten fontos óvodánk - mint nevelési intézmény - óvodapedagógusaink és az egészségügyi szakszolgálat munkatársainak egészségnevelő munkája. Az **egészségnevelés és védelem** során figyelemmel kísérjük azokat a negatív tényezőket is, amelyek a gyermekek egészségét károsan befolyásolhatják. Az egészségvédelem alapja

- a személyi higiéniára való odafigyelés (tisztaság, gondozottság, ápoltság),

- az egészséget veszélyeztető tényezők kiküszöbölése (fénytől való védelem → anyajegyek folyamatos ellenőrzése, közösen használt tárgyak és játékszerek, valamint a személyes higiéniai eszközök rendszeres fertőtlenítése, a beteg gyermekek elkülönítése).
- Hangsúlyt fektetünk a stressz megelőzésére
- A környezetünkben dolgozó egészségügyi szakemberek, civil szervezetek, a családok bevonása mindennapi munkánkba.
- Fontos, hogy környezetünkben ismerjük fel időben a súlyos ártalmakat, ezek megjelenését a családokban, például: alkohol, drog, erős dohányzás, erkölcsi és szexuális veszélyek.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. A gondozás magába foglalja a testi és lelki egyensúly kialakítását és fenntartását, biztosítja a higiéniai feltételeket az óvoda egész területén, valamint figyelemmel kíséri a gyermekek személyes higiénés fejlődését is. Figyelemmel kíséri és folyamatosan ellenőrzi a gyermek egészségét, a helyes testápolást és szokásainak kialakítását, az egészséges ruházatot és öltözködést, tehát szükségleteik kielégítését, valamint a fertőző betegségek megelőzését. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. **Óvónői és dajkai modellszerepünk**ből adódóan, öltözködésünk, személyi higiénánk, étkezési kultúránk példával szolgál.

Az óvodapedagógusok feladatai az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyes fejlesztés céljainak feladatokba ágyazása kapcsán:

- az egészséges életmód megfelelő alakítása
- a testi-lelki egészség védelme
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása
- az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása
- együttműködés a családokkal, különös tekintettel a sajátos nevelést igénylő gyermekek vonatkozásában
- segítségnyújtás az olykor felkészületlen és tanácstalan szülők számára

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés során a pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkáknak és pedagógiai asszisztenseknek kitüntetett szerepük van.

Fontos, hogy:

- a kialakítandó szokások megfeleljenek a gyermek korának, testi, szellemi és lelki sajátosságainak: ne kívánjuk a gyermekektől azt, melynek teljesítésére még éretlenek
- a felállított szabályok érthetők és teljesíthetők legyenek, megismerésük és megtanulásuk fokozatosan történjen
- a szokások kialakításában – a rögzítésben – biztosítsuk az ismétlési
- lehetőségeket fejlesszük az elsajátításhoz szükséges készségeket
- a gyermekek számára folyamatos legyen a kontroll, szükség szerint pedig a korrekció
- rögzítsük a helyes viselkedést, biztosítva a pozitív visszacsatolást
- keltsük fel az érdeklődést a szokás-cselekedetek elvégzésére
- legyen jelen követendő gyermek és felnőtt pozitív modell
- a szokás kialakításához társuljon pozitív érzelem, s ez fokozatosan terelődjön át az eredményekre
- a gyermekek a fejlesztés során jussanak sikerélményekhez

Az ember egészségügyi szokásai döntően a kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért e szokásalakítás rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést kívánó feladatunk. A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére, a testápolás, az öltözködés, az önkiszolgálás, az étkezés és az étkezési szokások elsajátítására fokozatosan válnak képessé a folyamatos példamutatás, segítség, gyakorlás következtében. A gondozási tevékenységekre a gyermekek életkorától függően megfelelő időt kell biztosítani.

Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Szorgalmazzuk, hogy az óvodában a szülőkkel és az élelmezési vállalattal közösen, lehetőség szerint minden nap zöldség-gyümölcs nap legyen. Fontos, hogy ismertessük meg az óvodai foglalkozások és az étkezések keretében a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italfélelésegekkel, egészségnapjaink egyikén szervezzük meg az egészséges táplálkozással nevelés programot.

Fotó: A családokkal együttműködve naponta fogyasztanak friss gyümölcsöt vagy zöldséget a gyermekek.

Táplálkozási szokások:

- étkezések ritmikus időben történő elosztása, napirendbe épülése
- megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában
- egyéni szükségleteket, igényeket kielégítő, mennyiségileg elegendő, minőségileg megfelelő ételek étrendbe iktatása
- a napi zöldség és gyümölcsfogyasztás szülők bevonásával történő biztosítása
- kulturált étkezési szokások kialakítása a felnőttek példa és mintaadása révén:
 - esztétikus, alkalomhoz illő teríték
 - helyes evőeszköz használat
 - kulturált, nyugodt étkezés
 - étkezés közbeni helyes viselkedés
- segédkezés, majd önálló munkavégzés – terítés az étkezés előkészületeiben egészséges
- ételek, italok és kiegészítő élelmiszerek fogyasztásával betegségek megelőzése (pl. fogszuvasodás, cukorbetegség, stb.)
- rendszeres zöldség és gyümölcsfogyasztás

Mit kér az óvoda a szülőktől?

- Alapvető kérdés, hogy a szülők ismerkedjenek meg gyermekük óvodai étrendjével és otthon délután, esténként, hétvégeken kiegészítő táplálékokkal pótolják a hiányzó, de szükséges tápanyagokat. Így pl., ha az óvodában tejes, túros, sajtos tészta volt ebédre, akkor első sorban hús, gyümölcs, zöldségféle várja a gyermeket vacsorára. Ha viszont az óvodai étlapon húsos ételek, felvágottak, tojásos készítmények szerepeltek, otthon tejes ételek, hal és gyümölcs egészítse ki a gyermek táplálékát.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy az otthoni kiegészítő táplálkozás megtervezéséhez kérjenek javaslatot orvostól, védőnőtől, óvónőtől. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Csökkentsék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

A testápolás magába foglalja a testünk, ruházatunk gondozását, egészségünk védelmét, tisztaságigényünk kielégítését, továbbá a közvetlen és a tágabb környezetünk tisztántartására való törekvésünket. A testápolás igényének kialakítása modellkövetéssel az óvónő és a dajka segítségével, együttműködésével történik.

Higiénés szokások:

- a test tisztántartása (mosdás, szükség szerint fürdés vagy zuhanyozás, a száj, köröm és haj ápolása, nemi higiéné)
- helyes fogápolás és szájhigiénia: arra törekszünk, hogy gyermekeink minél egészségesebb fogakkal rendelkezzenek
- a személyi higiénia biztosítása: legintimebb része a WC-használat, ezért mind az óvodapedagógusoktól, mind a dajkáktól tapintatot és megértést igényel a gyermekek szükségletei szerint a WC használat tudatos kialakítása
- tiszta ruházat
- környezeti higiéné: allergén anyagok kiszűrése, felületek tisztántartása,
- portalanítása téli időszakban aromaterápiával biztosítjuk az egészséges levegőt
- a betegségek megelőzésére vonatkozó szokások és szabályok kialakítása, megtanítása: köhögés, tüsszentés, orrfújás, stb.
- időjárásnak megfelelő, réteges öltözködés

A dajka feladata:

- Tisztálkodási eszközök rendben tartása Segítségnyújtás
- a mosdóbeli szokások kialakításában
- Következetesség, az egyéni igényekhez igazodó odafigyelés, gondoskodás

Fotó: A hosszú haj gondozása a dajka néni segítségével

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermek önállóan képes tisztálkodni,
- a tisztálkodási eszközöket rendbe teszi
- önállóan használja az illemhelyet
- szükségleteit mindig jelzi
- igényli személyének tisztaságát
- Önállóan használja zsebkendőjét

- önállóan használja fésűjét
- önállóan képes kifűjni az orrát

Fotó: Önállóan használják a fésűiket

Esztétikai szokások:

- ízléses ruházkodás és öltözködés
- a szín és formavilág harmóniájával barátságos környezet kialakítása magunk körül

A pihenés - alvás szokásai:

Fontosnak tartjuk, hogy biztosítsuk a gyermekek számára a nyugodt, csendes, zajmentes légkört, a tiszta, friss levegőt. Mesével, esetleg halk zenével teremtjük meg a megfelelő hangulatot. Simogatással, otthonról hozott játékokkal segítjük hozzá az azt igénylő gyermekeket az elalváshoz

Fotó: Kényelmes kis ágyakon töltik a csendes pihenőt, mely biztosítja a gerinc számára a helyes tartást

Az egyes gyermekek egyéni igényeinek figyelembe vételével igyekszünk kialakítani a pihenés idejét, az alvást már kevésbé igénylő gyermekek számára a legalább egy óra pihenést követően csendes tevékenységet (képeskönyv nézegetése, rajzolás, ágyban pihenve „alvókával” *játszás, egyéni foglalkozás*) biztosítunk

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- gyermek nyugodtan pihen
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Öltözködés:

A helyes öltözködés két feltétele az időjáráshoz és a környezeti adottságokhoz való alkalmazkodás és esztétika.

- Ügyelünk arra, hogy a gyermekek a szabadban megfelelően (rétegesen) legyenek felöltözve, ehhez megfelelő váltóruhájuk legyen
- Épületen belül a tevékenységektől és a hőmérséklettől függően könnyű, kényelmes ruházatot viseljenek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermek önállóan öltözködik,
- ruhája tisztaságára vigyáz,
- ruháját be tudja gombolni
- jelzi, ha melege van, vagy fázik

Fotó: Segít a dajka néni

Testedzés, testmozgás:

Véleményünk szerint a mozgásfejlesztés a tudás alapja. Hisszük, hogy a mozgásban szerzett tapasztalatok a gyermekek érzékelő apparátusára hatnak, értelmi fejlődésüket szolgálják.

A mozgás sokoldalú tevékenység, mely a gyermekek számára életszükséglet. Egyéni fejlődésükben nagy jelentőséggel bír, mert az általános testi fejlődés mellett az értelmi és a szociális képességekre is hatással van.

Óvodáskorban rendkívül fontos a rendszeres mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a helyes testtartás, a szép mozgás fejlesztése, a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

Az óvodás kor kiváló lehetőség a mozgás-tapasztalatok bővítésére, a gyermekek alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek, a testi képességek fejlesztésére. Fontos továbbá, hogy az óvodai környezet a gyermekeket olyan aktív, sokoldalú mozgásra készítse, hogy saját aktivitásukon keresztül jussanak újabb és újabb tapasztalatokhoz, melyek fejlesztik érzékszerveiket, szolgálják személyiségük fejlődését.

A felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a spontán mozgásnak és a szervezett óvodai testnevelés foglalkozásoknak.

A spontán, szabad mozgás óvodai életünk nélkülözhetetlen eleme, az egészséges életmód *szerves része*. Helye: mozgás az udvaron vagy a csoportszobában

A mindennapos, játékos fejlesztő mozgás szervezése a csoportszobában vagy az udvaron történik, a csoport napirendjében meghatározott módon.

Fotó: Játék az udvaron

Igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn. Télen 5-9 fokig az udvarunk és a teraszaink adottságait kihasználva, a mozgás minden formáját biztosítjuk, nyáron pedig napfürdőzünk, védve a gyermekeket a nap káros sugaraitól.

A gyermekek fejlődésében nagy szerepet játszik a tudatosan szervezett mozgás. Ez egyrészt a mindennapi fejlesztő mozgásban (mindennapi testnevelés), a testnevelés foglalkozásokon, valamint a szülői igényekre alapozott és az óvodapedagógusok irányítása alatt zajló külön szolgáltatásként szervezett úszás és korcsolyázás alkalmával, valamint a rendszeres kirándulások keretében történik.

Fotók: Játékos mozgásfejlesztés a tornateremben, Versenyfutás a Czákó pályán

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése
- a mozgáson keresztül értelmi és szociális képességek fejlesztése
- középpontban a tartásjavítás és a mozgásügyesség fejlesztés (prevenciós szemlélet)
- képességfejlesztés a gyermekkori mozgásfejlődési jellemzőinek figyelembevételével
- inger gazdag környezet biztosításával, sokoldalú és megfelelő intenzitású fejlesztés (mennyiség és minőség összhangjával)
- koordinációs képességek: a két test fél mozgásának összerendezése, a testtudat fejlesztése (testkép és testfogalom, testséma), az alakmozgások koordinációjának javítása, valamint a szem – kéz koordináció
- a mindennapi, levegőn történő szabad mozgás biztosítása
- **a mindennapi szervezett fejlesztő mozgás biztosítása**

- testedzés, testnevelés foglalkozások a szabad levegőn és a tornateremben, kis és nagymozgásos játékok, mozgás koordináció, lábboltozat erősítő gyakorlatok, stb.
- igény és lehetőség szerint különféle sport foglalkozások napirendbe történő illesztése a
- térpercepció fejlesztése
- életkornak megfelelő terhelés, állóképesség fejlesztése
- óvodapedagógusi kompetencia függvényében tartásjavító, lábboltozat fejlesztő programok és gyakorlatok beiktatása, ez irányban történő önképzés fokozása

A testi képességfejlesztés eredményei az óvodáskor végére:

Kondicionális képességek tekintetében: az életkori sajátosságoknak megfelelő erőnlét, gyorsaság, hajlékonyság és ügyesség jellemző a gyerekekre. Állóképességük jó, pszichés reakciókészségük átlagos.

A mozgáskoordináció fejlettségét: a megfelelő téri orientáció, ezen belül a testséma kialakulása, a személyes tér megfelelő észlelése jellemzi. Képessé válik a személyes és közös tér megélésére nagymozgásokon keresztül, érett mozgáskoordináció és megfelelő spontán dominancia jellemzi. A szem – kéz – láb – mozgáskoordinációja érett, a szem vagy kéz spontán dominanciája adott helyzetekben megfelelő.

Az óvoda egészségnevelési programja

Gondolatok az egészségnevelésről

Az Óvodai nevelés országos alpprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái (életviteli helyzetei) közül a **legegészségesebbet válassza, az egészséget választó képességét kifejlessze.** Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását. Az egészségnevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű, immanens (minden nevelési mozzanatban jelenlevő) feladatává.

Az egészségnevelés fogalmát a szokásostól eltérő, azon túl mutató módon szükséges értelmeznünk. Túl kell lépnünk a korszerűtlen, ún. **testi nevelés** beszűkült fogalmán, amely csupán a **testi** gondozást, a **testi** szükségletek kielégítését, a **mozgás** fejlesztést, az edzést és a **test** ápolást foglalta magában.

***Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:
"Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya."***

A definíció szerint az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés) a
- lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása) a
- szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.)
- az egészségvédő képesség fejlesztése

- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,
- az óvodapedagógusok, az óvodapszichológus és a pedagógiai munkát segítők viselkedésének szabályozása
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása , egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer)
- az iskola-egészségügyi szolgálattal való együttműködés
- egészséges étkezés- táplálkozás érdekében naprakész kapcsolat az élelmezési vállalattal, valamint mérsékeljük az édességek, chipszek behozatalát az óvodába, lehetőség szerint „minden nap gyümölcsnap”.

Javasolt egészségfejlesztési programok

Óvodánkban új hagyományt kívánunk meghonosítani az évi egy alkalommal megrendezendő ÓVODAI EGÉSZSÉGNAP bevezetésével. A jeles nap pontos időpontját és épületenként annak kiemelt tartalmát a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

Ezen a napon minden telephelyünkön – lehetőség szerint a szülők és a tágabb környezet bevonásával az alábbi tartalmakból „szemezgethetnek” az óvodapedagógusok, mely tartalmak folyamatosan bővíthetők:

- Családi egészségnap
- Túrakisrandulás – Turisztikai nap a családok bevonásával
- Városból a faluba kirándulás
- Sportverseny nap – A kihívás napja
- Gyümölcscsüret és befőzés

A környezettudatos magatartás megalapozása

„Bármid van, amire azt mondd anyém, ne feledd hozzágondolni: kölcsönkaptam. Mert mindenedet az élettől kaptad, s mindenedet vissza kell adnod.” (Gárdonyi Géza)

Életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota. A 21. sz. társadalmi és globális problémái ismertek: az ember lakóhelye és környezete nem előnyére változott. A környezetben visszafordíthatatlan, legtöbb esetben kedvezőtlen változások indultak el – klímaváltozás, élőhelyek eltűnése, fajok kihalása. Egy új nemzedéknek kell felnőnie, amely szakít a rombolással, de ehhez a régi nemzedéknek kell támogatnia a tapasztalataival.

A környezettudatos magatartás kialakításának létjogosultsága van az óvoda intézményrendszerében. A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, illetve rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában nevelőtestületünk is sokat tehet. Részünkről az elkötelezettségnek és a gyakorlati megvalósításnak van kiemelkedő szerepe. Ezért gondoljuk, hogy az óvodai környezettudatos magatartás kialakítása: „Apró lépés az óvodának, ugyanakkor nagy lépés a világnak.”

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei:

- az élet tisztelete

- a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe

Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.

A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszer biztosítunk. Az érzelmek, kifejezőképességek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése. Támazkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk.

A környezettudatos magatartás kialakításának célja

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet kulturális és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek, és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak
- **A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek**
- Évente az óvodai élethez kapcsolódóan igényekre alapozottan, a családokkal együtt „turisztikai nap”
- A különböző képességfejlesztő tevékenységek során a környezettel, természettel kapcsolatos tartalmak feldolgozása
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása, újrahasznosítás a mindennapok során
- A különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása Személyes higiéné elsajátíttatása
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése
- Anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása

Az óvodapedagógusok feladatai

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz
- A komplexitás érvényesítése a különböző tevékenységformák között
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása
- Holisztikus szemlélet kialakítása

- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe

A környezettudatos magatartás megvalósításának folyamatához kapcsolódó tartalmak

Jeles Zöld Napok	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
Autómentes nap-rajz	x						
Állatok világnapja (október 4.)	x			x	x	x	x
Víz világnapja (március 22.)	x		x	x	x	x	x
Föld napja (április 22.)	x	x	x	x	x	x	x
Madarak és fák napja (május 10.)	x			x	x	x	x
Madárbarát- kert, Madárovi	x	x		x	x	x	
Környezetvédelmi világnap – június 7.					x		
Takarékossági „akciók” és programok						x	
Óvodakert művelése, működtetése		x	x	x			x
Egészségnap	x	x	x	x	x	x	x

2. Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása

„A gyermekek úgy éreznek, ítélnek és cselekednek, miként azt azoknál látják, akiket szeretnek és becsülnek” (Dr. Wlagsics Gyula)

Az elmúlt évek során – sok más kérdéssel együtt – az óvodák nevelőtestületei átértékelték a szocializálás gyakorlatát is. Míg az ezredfordulót megelőző években inkább a közösségi - csoport érdekeknek való teljes megfelelést preferáltuk, kevésbé foglalkoztunk az önérvényesítés kérdésével. Az elmúlt két évtized óvodapedagógiai gyakorlata azon elméletet erősítette, mi szerint az egyén személyes boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e és mennyire az önelemzés, önértékelés és önfejlesztés képességével, illetve képessé válik-e arra, hogy saját lehetőségeit keresve és felismerve tegyen érvényesüléséért, ne másoktól várja el mindezt, kiszolgáltatva közben önmagát.

A közösségi normák és szabályok megalapozásával és megfelelő alakításával nevelőmunkánkban kulcskérdés – s e téren is szükség van a szülőkkel történő együttműködésre – hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az ésszerű korlátok, melyeken túl a gyermek már sérti a mellette élő

többiek, a csoport tagjainak érdekeit. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én- tudatának alakulását, és engedjen teret a gyermekek önkifejező törekvéseinek.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Óvodánkban a gyermekeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, megnyugtatóan derűs és kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör veszi körül:

- **A befogadás egyéni igényekhez igazított** gyakorlatának (anyás-apás beszoktatás) és az óvodapedagógusok lehetőség szerinti családi környezetben történő első látogatásának köszönhetően is, a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik
- **Az óvoda valamennyi alkalmazottját pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemzi** a gyermekekkel, egymással, valamint a szülőkkel való kapcsolat kialakításában és gyakorlásában, mely gyakorlat mintaként szolgál a gyermek-gyermek kapcsolatok alakulására is
- **Az emberek közötti különbözőségek** tiszteletben tartására, elfogadására és megértésére nevelünk

Mindennapi pedagógiai tapasztalataink igazolják, hogy az azonos életkorú gyermekek között is lényeges eltérések lehetnek. Az individualizálás a gyermekek közötti különbözőségek felismerésére épülve minden gyermeket figyelembe vesz a maga fejlődési szintjén.

Fotó: Ikertestvérek

Programunkban az individualizálás:

- szemléletmód (a másság toleranciája)
- a fejlesztés stratégiája (az egyén lehetőségeiből kiinduló fejlesztés a követelményekben)
- metodikai eljárás (módszerkombináció, amely egy helyzetben több lépcsőben differenciáltan tevékenykedtet)
- struktúra (szervezeti forma, amelynek variációival differenciáltan fejleszthető a személyiség)
- tartalmi struktúra (egy tartalom mélységében és terjedelmében való differenciálás)

A gyermek nyitottságára építünk nevelőmunkánk során, hozzásegítve a gyermeket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetünket, amely a hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus attitűdjei, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. Mintát jelentenek a gyermekek számára, amelyeket átvesznek és utánoznak. Fontos, hogy szülők és pedagógusok egyaránt toleránsak legyünk azért, hogy a gyermekeink is el tudják fogadni azt, aki nem „úgy” mozog, fest, rajzol, beszél, vagy aki eltérő magatartást tanúsít. Ha gyermekeink azt tapasztalják, hogy a felnőtt érzékeny a tiszteletre, az

udvariasságra, a másokkal való érintkezés módjára, akkor ezeket a magatartásformákat tudattalanul is átveszik.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Feladatunk a szociális értékrend, a szociális motívumok fejlesztése

- A társak értékeit figyelembe vevő az önérdek és a társak érdekeinek kölcsönös, arányos érvényesülését szolgáló, szükség szerint a másik felet segítő magatartás kialakítása
- A közvetlen és közvetett szociális kommunikációs képességek fejlesztése (beszélgetés, vita, színházi előadás, képeskönyv nézegetés stb.)
- A gyermekek kötődési hálójának megismerése, és szükség szerint segítség nyújtása az arra rászoruló gyermekeknek. Segítségnyújtás ahhoz, hogy a gyermekek képesek legyenek új kapcsolatok kiépítésére, kapcsolatrendszerük gazdagítására
- A csoportlétre, szervezeti létre való képesség lehetőségeinek kiaknázása a különböző játékterekben történő közös játék, a kooperatív tanulási technikák, a csoportmunka alkalmazása, az ünnepek, valamint a különböző szerepek során
- A vezetési képesség fejlesztését szolgálva a játékaikban és egyéb tevékenységeikben a gyermekek tapasztalják meg a „segítő felnőtt” magatartását
- A szabályokhoz kötött mozgásos és értelmi képességeket igénylő játékok során fejlesszük gyermekeink segítő versengő képességét
- Reális, az egyes gyermekekhez igazodó teljesítményértékeléssel alapozzuk meg és erősítjük gyermekeink önbecsülését és önbizalmát
- A betartandó szabályok a gyermekek számára legyenek mindig világosak, betartatásukban a felnőttek következetesek
- A szabályok kialakításakor mindig a megoldandó probléma kerüljön a középpontba, ne a problémát okozó gyermek.

Az erkölcsi nevelés alapelvei, tartalma, és feladatai

- Az óvodai erkölcsi nevelés alapja a szokásrend kialakítása, és az azokhoz való megfelelő alkalmazkodás támogatása
- A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet
- Az óvodapedagógus a konfliktusok önálló megoldására törekedve nyújt segítséget a megoldásban
- Az óvodapedagógus figyelemmel van arra, hogy az egyes szokások, együttélési normák elfogadása, betartása nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél
- Az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen. A „kettős mérce” (a családi nevelésben is) eleve ellentmond az erkölcsnek
- Az óvodapedagógus kellő pedagógiai érzékenységgel, a gyermekek ismeretében dönti el, mely szokások illeszthetőek az egyes gyerekekhez, és mely differenciált bánásmód segíti fejlődésüket
- Az óvodapedagógus az erkölcsi nevelés folyamatában arra törekszik, hogy a gyerekek önmagukat tudják értékelni, nemcsak a tanulás folyamán bekövetkező

teljesítményeiket, hanem tetteik helyességét vagy annak tévedéseit is. A jó sorrend ez: önértékelés, majd mások tetteinek értékelése

Az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, és a segítségadásban nyilvánul meg. Az óvodapedagógus feladata az erkölcsi nevelés alapját képező szokásrend megtervezése.

A gyermekek felé közvetítendő erkölcsi értékek:

- Ha szeretünk valakit, akkor szeretünk vele lenni, beszélgetni vele és meghallgatni mindazt, amit mond. Legyen mindig nyitva a szívünk a szeretetre.
- Az egymással való kommunikálás során fontos, hogy hogyan szólunk egymáshoz. Boldog lehet az az ember, aki csendesen, nyugodtan meg tudja oldani a maga gondjait, feladatait, aki ura önmagának, háborgó érzelmeinek és szavainak.
- Megvan mindennek az ideje. A munkának a pihenésnek az ünneplésnek és ezáltal az egymásra figyelésnek is. Az ünnepnap érték. Ha ezt jól éljük meg, akkor magunkkal vihetjük ennek a napnak az erejét, lendületét a hétköznapjainkba.
- Mindenkinek nagyon mélyen a szívébe van ültetve a szülők, a vérszerinti rokonok iránti tisztelet és szeretet, amit tudatosan kell ápolnunk. Odafigyeléssel, szófogadással tartozunk szüleinknek.
- Különösen fontos a körülöttünk lévő emberi, állati, növényi élet tisztelete. Nemcsak a saját életet és egészséget, hanem a környezetünkét is szeretni kell. Kerülni kell mindazt, ami veszélyezteti a környezetünket!
- Különleges emberi érték az őszinteség.
- Tartsuk tiszteletben mások tulajdonát, azt kérés nélkül ne vegyük el. Nem szabad visszaélni a bizalommal se, amellyel egy másik ember megajándékozott!
- Fontos az igaz, őszinte szó kimondása, a gesztusok, mozdulatok eredetisége, őszintesége.
- Vegyük észre a rászorulókat, és segítsük őket.

Közösségi - magatartási szokások és szabályok:

- köszönési formák
- a megszólítás helyzetei
- a kérés, különböző udvariassági szokások formái és helyzetei
- a társakhoz való viszony, az alkalmazkodás felnőttekhez
- való viszony
- tevékenységekhez való viszony
- együttes játékhelyzetek

A közösségi élet szokásai és szabályai:

- családi és óvodai napirend
- napi, heti és éves programok
- nemzeti, és a család, a közösség saját ünnepei

Szervezeti és időkeretek – az óvodai élet megszervezése:

Óvodánkban a gyermekek életkora, a személyi lehetőségek, valamint a szülők és a pedagógusok esetleges igényei szerint szerveződnek a csoportok. A kialakult hagyományok és a beiratkozást követő létszámok szerint működnek osztatlan, részben osztott és osztott, tehát azonos életkorú gyermekcsoportok.

Gyermekeink egészséges fejlődéséhez a heti és napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú és tartalommal megtöltött tevékenységformák megtervezésével, tiszteletben tartva a szabad játék elsődlegességét. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára. A napirend rugalmasan igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi egy-egy csoport szokásait és igényeit.

A napi és a heti rend tartalmi megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van az óvodaépületek helyi szokásokra, igényekre. Fontos a családdal is tudatosítanunk, hogy a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek és jelentenek a gyermek számára.

Az egyes csoportok napi és heti rendjének elkészítése és erről a szülők megfelelő tájékoztatása az óvodapedagógusok feladata.

Fontos hogy ...

- ... a jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi
- ... a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét
- ... időjárástól függően a játék nagy részét a szabad levegőn élvezhetik a gyermekek

Javasolt napirend:

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
6:00 - 9:00	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)
9:00 - 12:00	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység JÁTÉK

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
	a levegőn	a levegőn	a levegőn
12:00 - 15:00	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS és igény szerint felajánlott tevékenység
15:00 - 18:00	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegő	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn

A hetirendben – a napirendhez hasonlóan - vannak stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján rugalmasságra.

- **A hetirendnek naponta biztosítani kell a tervezett, és rendszeres mozgásfejlesztést.** A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. A 3-4 éves gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva vezetjük be a kötelezőséget
- **A vegyes összetételű csoportokban hetente egy alkalommal** célszerű a nagyoknak más csoportokba járó, saját korosztályukkal közös, úgynevezett csoportközi szervezésben „kötelező” testnevelés és ének-zenei tevékenységet szervezni.

Fejlődési jellemzők az érzelmi - akarat tulajdonságok, valamint a szocializáció vonatkozásában az óvodáskor végére:

- Szüleiről leválik és bízik a vele foglalkozó felnőttekben, akikkel beszélgetéseket kezdeményez
- Érdeklődő és könnyen bevonható a csoport napi tevékenységeibe, önként is kapcsolódik más gyermekek játékához
- Az óvodai élet szokásait és szabályait ismeri és gyakorolja
- Megérti és tiszteletben tartja a korból, és képességekből eredő különbözőségeket társai között
- Szeret óvodába járni, ahol barátai vannak
- Szívesen együtt dolgozik társaival egy – egy feladaton
- Konfliktusait elsősorban a megbeszélés módszerével oldja meg, vagy konszenzust köt
- nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre szociálisan is éretté válik az iskolára
- kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására
- képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul

meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet

3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

A gyermek azokban a helyzetekben tud görcsök nélkül kommunikálni, ahol közvetlen személyes kapcsolat jön létre, ahol módja van az élmények és cselekvések nyelvi kifejezésére. A beszédkapcsolatban, kommunikációban az egyediség, az egyénre irányuló érdeklődés az empátikus magatartás alapvető feltétele.

Az anyanyelvi nevelés az óvoda valamennyi tevékenységi formájában megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek. A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik még a nyelvi játékok, a szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete van

- spontán helyzetekben és tevékenységekben
- az irodalmi nevelés során
- az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben

A hallás, fonémahallás, hangképzés, beszédértés egyénenkénti megismerése, játékos fejlesztése hangsúlyos feladat.

A „beszélő magatartást” akkor sajátítja el a gyermek, ha

- érzelmi biztonságban van
- derűs a légkör
- tapasztalja a személye iránti érdeklődést
- ha türelmesen kivárjuk gondolatainak, érzelmeinek kifejezésére

Az óvónő feladatai:

- Szoktassa hozzá a gyermekeket ahhoz, hogy szabadon mondhassák el érzéseiket, gondolataikat
- Teremtse lehetőséget arra, hogy a gyermekek kreatívan rögtönözzenek, improvizálhassanak, a nyelvvel is játszhasanak
- A gyermekek beszédaktivitását a teljes odafordulással, aktív figyelemmel, és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdésekkel tartsa ébren
- Az óvónő magatartása minden helyzetben (tevékenységeket kísérő beszélgetések során, beszélgető körök, nyelvi játékok, szabad önkifejezés stb.) legyen érdeklődő.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

A nyelvi fejlettség, mint az artikuláció, mondatszerkesztés, beszédkedv, beszédértés, szókinccs, metakommunikáció valamint az írás és olvasás iránti érdeklődés vonatkozásában: Beszéde jól érthető, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Mondataiban főnevek, igék, melléknevek, számnevek és névmások egyaránt szerepelnek. Az utasításokat megérti és követi azokat. Beszédében egyre gyakrabban jelennek meg az elvont fogalmak és az ok – okozati összefüggéseket jelölő szavak. Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel és tempóban beszél, kifejezve érzelmeit és gondolatait. A miért kérdésekre magyarázatot ad. Elmondja a nap történéseit. Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt. Szűkebb és tágabb környezetében egyaránt bekapcsolódik a beszélgetésekbe. Érdeklődést mutat a könyvek iránt, szívesen nézegeti azokat és rajzol belőlük. Előfordul, hogy kéri a felnőtteket mondanivalójának leírására saját készítésű rajz történet mellé. Az írást rögzített beszédként fogja fel. Mondanivalóját megpróbálja a beszéden kívül mozgással is kifejezni.

A művészeti nevelés

Művészeti nevelésünk magában foglalja a művészeti alkotások befogadására, élvezetére (irodalmi, képzőművészeti, zenei) nevelést, valamint a művészetek által a gyermekek alkotó tevékenységére nevelését. A művészeti nevelésben a legnagyobb hangsúlyt a komplex élményekre helyezzük. A globális élmények (a zene, a mozgás, az önkifejezés együttsége) a teljes személyiséget érintik.

Biztosítjuk:

- az érzelmek átélését, az empátia érzését, a szavak nélküli kommunikálás látható kifejezését
- a mozgás fejlődését (szem – kéz koordinációját, az észlelést, a megfigyelőkészséget, a vizuális tapasztalást)
- a szociális fejlődést (a közös munka lehetőségét, az egyéni önkifejezést)
- az intellektuális fejlődést (a szín, formaismeret, a kreativitást, a kommunikáció sajátos formáit)
- a tevékenységek közös jellemzője: a szabad önkifejezés.

Bábozás – dramatikus játékok

A bábjátékkal gyermekeink képzelőerejét, mozgáskoordinációját a kommunikációs, metakommunikációs emóciókat, a szociális készségeket a beleérző, azonosulási képességeket fejlesztjük, erősítjük.

Valljuk, hogy a báb és drámajáték alkalmas a mentális sérülések feltárására és terápiára is.

Fotó: A mi kis bábszínházunk

Mesélés, verselés

A sok-sok mesélés átvezeti a gyermeket a mesetudatból a valóságtudatba, miközben fantáziája fejlődik, képzelete szárnyalhat. A sokszori mesélés alatt megéli és áthárítja a meseszereplőkre saját feszültségeit, félelmeit és örömeit. A mesének oldás szerepe van.

Fotó: Közös mesehallgatás a szülővel

A verselés...

...a szavakkal való ritmusos játék, szókincsbővítés, emlékezet és gondolkodásfejlesztés.

Fotó: Gyermek a mese-zene játéktérben

Vizuális tevékenységek...

...során a gyermekek találkoznak azzal a lehetőséggel, hogy érzelmeiket, hangulataikat mily módon lehet megjeleníteni és megörökíteni, ezáltal tükröződhesen kreativitásuk, egyéniségük. Esztétikai érzékük fejlesztése jó alap ízlésük és igényességük kialakításához.

Fotó: Zsiga átszellemülten rajzol.

Az éneklés, a dalos játékok és a gyermektánc...

...örömből, sikerélményből fakadó önkéntes erőfeszítésre serkentik a gyermeket. A zenei feladatok végzése során megtanulják gátlásaik, hátrányaik, és gyengeségeik leküzdését. Pozitív énképük alakul, erősödik. A zenei fejlesztés a teljes személyiségre hat és olyan képességeket fejleszt (ritmusérzék, hallás, mozgás, test orientáció, beszéd, kommunikálás, figyelem, fegyelem, türelem, közösségi érzelmek, tolerancia) melyek elengedhetetlen alapjai a majdani tudatos tanulásnak.

Fotó: Fiúk tánca a szüreti bálban

A tervszerű fejlesztés megkívánja az óvónótól:

- a tudatosságot, mely kiterjed minden művészeti tevékenységre
- a műveltségtartalmak válogatásánál az igényes népi – és kortárs művek jelenlétét
- az esztétikai élménynyújtást (a tevékenység élmény legyen, ne kényszer) az
- esztétikai ismeretek közvetítését
- a gyermekek alkotó tevékenységének megszervezését, a feltételek biztosítását.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

- **Téri orientáció vonatkozásában.** A finom- és makromozgás összerendezett, téri orientációja jó. A valóságos és a szociális térbe egyaránt bele tudja magát helyezni. Téralakításban nehézség nélkül vesz részt, oldalisága kialakult. Ceruza fogása megfelelő, szem-kéz koordinációja összehangolt.

- Az **auditív észlelésének köszönhetően** különbséget tesz hangmagasság, hangerő, ritmus, hangszín, folyamatosság, beszéd és beszédhangok között. Felismer dalokat, dallam és ritmustöredékeket énekhang, taps és hangszer segítségével. Szavakat, verseket és mondatokat egyenletes ritmusban letapsol. Tevékenységeiben egyre gyakrabban megjelenik képzeletének gazdagsága, kreativitása.

A mikro és makro környezet – benne a matematikai nevelés – megismerése

A természetet, környezetismeretet, tudományos nevelést nevelőtestületünk úgy határozza meg, mint a megfigyelés, kísérletezés minta útján történő feldolgozását.

Az a mód, ahogyan a gyermekeket megismertetjük a valósággal, az a tudományos szemlélet. A gyermek érdeklődése által vezérelt, tevékenységein keresztül kerül közvetlen kapcsolatba a fizikai és élővilággal.

A környezetismeret magába foglalja:

- természet, a társadalom ismeretét
- környezetvédő szemléletet, magatartást

Matematikai nevelésünkkel hozzájárulunk a gyermekek személyiségének alakulásához, a képesség fejlesztéséhez, alapot biztosítva az élethosszig tartó tanuláshoz.

Tartalmait elsősorban a gondolkodásfejlesztés jelenti.

A környezet megismerése során a gyermekek által szerzett tapasztalatok, ismeretek matematikai jelentéssel is bírnak.

Az élő és élettelen valóság megismerő folyamatában fölfedezhetők azok formai és mennyiségi sajátosságai is. A gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során egy életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szereznek.

Az óvodapedagógus feladata:

- Segítse a gyermeket a hétköznapi tárgyak, események megfigyelésében
- Érdekes anyagokat kínáljon a további játékhoz, munkához
- Segítse a gyermekek felfedezéseit jól megtervezett tevékenységekkel
- Személyes érdeklődése, kíváncsisága legyen minta a gyerekek számára
- Jellemezze a tudatos tervszerűség (logikusan szerkesztett, egymásra épülő, állandóan bővülő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása)
- Tudjon „együtt gondolkodni „a gyermekkel
- Konstruktivitást igénylő feladatokat, problémahelyzeteket kínáljon
- A fejlesztés a gyermek egyéni fejlődéséhez igazodjon
- Matematikai környezetet alakítson ki a mikro és makro környezetben
- Konkrét élményeken keresztül a matematikai nyelv fejlesztése
- Segítse a matematikai élmények erősítését matematikai kérdésekkel

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

- **Taktilis észlelése révén** megkülönböztet különböző anyagokat, melyeket különböző szempontok szerint csoportosít. Megfogalmazza, hogy a különböző anyagok felülete lehet sima- érdes, hideg – meleg, valamint szilárd és folyékony. A különböző

testrészeket tapintással is felismeri. Ráismer a hátára vagy a tenyerébe rajzolt formákra, érzi, ha fázik vagy melege van, mindezt meg is fogalmazza.

- **Figyelmének időtartama és terjedelme tekintetében** képes hosszabb ideig tevékenykedni Gyakran kitart feladata mellett még akkor is, ha nehézséggel találja szembe magát. Elkezdett tevékenységeit általában be is fejezi. Figyelemmel kíséri és reagál arra, hogy mi történik körülötte, megfigyelve a környezetében zajló változásokat.
- **Érdeklődésének irányultsága és területei vonatkozásában** általában érdeklődést és vágyat mutat a megismerésre, észre vesz és szívesen gyűjt különböző apró és egyéb tárgyakat. Egyre gyakoribb, hogy új lehetőséget talál a különféle eszközök szokványostól eltérő használatára. Kérdéseket tesz fel tárgyak, események és történések iránt.
- **Gondolkodásának fejlettségét és probléma megoldását az – analízis – szintézis, általánosítás, összehasonlítás, konkretizálás, kiegészítés, rendezés, az összefüggések felfogása és a feladatmegtervezés területein az alábbiak jellemzik:** Egyre gyakrabban von le következtetéseket megfigyeléseiből. Egy – egy tevékenység előtt összegyűjti azokat a tárgyakat, amelyekre szüksége lesz. Problémahelyzetben kis segítséggel általában egy megoldásnál többet is talál. Bizonyos eseményekből és folyamatokból képes következtetni arra, mi is fog történni. A tárgyakat fizikai tulajdonságaik szerint képes osztályozni, szívesen vesz részt becslésben, számlálásban és párosításban. A számneveket rendszerint jól használja. Megjegyzi és tapasztalatokat gyűjt a formák világából. Megmutatja a fél és egész dolgokat, észreveszi, hogy a dolgok egy része formailag összetartozik Játékában és különböző tevékenységei során megfigyel ok – okozati összefüggéseket. Tájékozottságát jellemzi, hogy időfogalma kialakult, jól tájékozódik a napi tevékenységek egymásutánosságában. Tudja saját és szülei nevét, valamint lakcímüket. A főfogalmak szerint azonosít, tárgyakat mely fogalmak nevét többnyire helyesen alkalmazza beszédében.

VI. A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás, és munka helye programunkban

„Játékaidat elvehetik, ruhádat, pénzedet is elvehetik mások. De nincsen olyan hatalma a földnek, amelyik elvehetné tőled azt, hogy a pillangónak tarka szárnya van, s hogy a rigófütty olyan az erdőn, mintha egy nagy kék virág nyílna ki benned. Nem veheti el senki tőled azt, hogy a tavaszi szellőnek édes nyírfa illata van, és selymes puha keze, mint a jó tünd (Vass Albert)

Játék és tanulásértelmezésünk

Értelmezésük szerint a játék a tanulás alapvető formája. A spontán és aktív felfedező játékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást.

Pedagógiai programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvónő által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, és tervszerűen előkészítettek és felajánlottak. Fontosnak tartjuk a szabad játék tiszteletben tartását.

Óvodásaink a játékban és a játékon keresztül gyakorolják a nyelvet, a gondolkodást, a másokkal való együttműködést, a kitartást. Itt élik át a szerepeket, a hozzájuk tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket és érzelmeket. A szabad játék idején a csoportszoba játéktereit ötletük megvalósítása érdekében - ésszerű korlátozással - átrendezhetik.

Az óvónők feladata, hogy a játéknak mindenkor teremtsék meg a legoptimálisabb feltételeit.

Tapasztalataink szerint is a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá és probléma érzékennyé a gyermekeket, mikor saját élményként élik meg egy - egy helyzet megoldását.

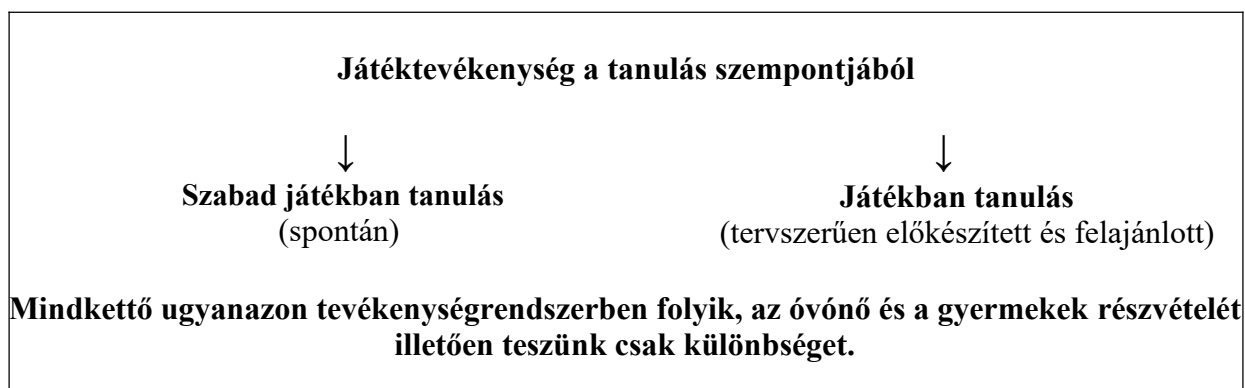
A jövő, az egyre halmozódó információk tömege megkívánja, hogy a gyermekek a tanulás során a legfontosabb képességeket birtokolják. Óvodapedagógusaink minden gyermekben akár tehetséges, vagy lassan haladó típus, megalapozzák azokat a képességeket, melyek alapján örömet jelent gyermekeink számára a későbbi tanulás és önfejlesztés.

A gyermekeket tágabb kompetenciákra kell felkészítenünk, melyek nevezhetők:

- „gondolkodási stratégiának”
- ”motivációs készletnek”
- ”a gondolkodás és az érzelem attitűdjének”

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan játékos helyzetek és tanulási alkalmak teremtése, hogy ugyanaz a tevékenység vagy összefüggő tevékenységsor mind a gyermekek egyéniségének, mind pedig fejlettségi szintjüknek megfelelően kösse le érdeklődésüket, és aktív szellemi-testi energiáikat.
- Differenciálás, inkluzivitás és integráció a játékban való tanulás folyamatában
- Úgy tervezze meg a tevékenységeket, hogy azok minél több érzékszervre hassanak: látás, hallás, mozgás, és a verbális kommunikáció stb. együttesen szolgálják a tanulást.
- Amilyen gyakran csak lehet, tervezzen az óvónő cselekedtető és gondolkodtató tevékenységeket annak érdekében, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, erősítse a gyermekek szándékait és kezdeményezéseit.

Tanulásértelmezésünk szerint az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet (az éppen aktuális téma- projektnek megfelelő eszközök, könyvek, a szokás-szabályokat erősítő piktogramok, stb.) megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás = problémamegoldás, amely: aktivizál, önállóságot feltételez, élethelyzet, sokféle út közül lehet választani, próbálkozás, önálló megoldások stratégiája, hajlékony gondolkodás mely ötletes, eredeti és játékos.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvónő által felajánlott tevékenységek formái:

- Választható tevékenységek
- Kötelezően választható, felajánlott tevékenységek
- Kötelező tevékenységek

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a helyzeteket és a feltételeket előre meg tudja tervezni, és át tudja gondolni. A differenciálás minden helyzetben érvényesítendő.

Fontos eleme az óvodapedagógusok tevékenységének a tanulás tanítása.

Tervezés, tematikus rendszer, integrált fejlesztés

Programunkban a műveltségterület többnyire a hagyományos foglalkozási ágakra tagolódik. A feldolgozás módja az óvodák/óvodapedagógusok által meghatározott műveltségterületek köré felépített, és az egyénre szabott integrációs, valamint az óvodapedagógusok döntése alapján kiválasztott módszer. Az integráció egy vezérfonal mentén sokoldalú megközelítéssel és sokirányú képességfejlesztéssel történő feldolgozást jelent.

Fontos, hogy a pedagógus az életkori sajátosságok figyelembe vételével választja meg az alkalmazott módszereket, amelyek a tanítás-tanulás eredményességét segítik.

Az óvodapedagógusoknak – az intézményegységekben kialakult hagyományokra alapozottan megjelenítve a speciális tartalmakat - szakszerűen kell összeválogatni és integrálni a különböző területekről származó megfelelő tanulási tartalmakat, melyek az alábbiak:

Fotó: Fiúk tánca a szüreti bálban

Program specifikus - kiemelt – műveltség tartalmak programelemek	Székhely és telephely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
Néphagyomány éltetés		X		X		X	
A művészetek befogadására nevelés				X			
Együtt a családdal (telephelyek sajátos gyakorlata)	X	X	X	X	X	X	X
Környezet, környezetvédelem					X		
Egészséges életmódra nevelés	X		X				
A Montessori tevékenységek és módszerek							X

Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára

A munka a tapasztalatszerzés, az együttműködés képességének, a céltudatosságnak, az önállóságnak és az önfegyelmnek az alakítója, ugyanakkor fejleszti a gyermekek mozgás és kontaktusteremtő képességét, számtalan ismeretet közvetít és szocializál.

Az óvodai munka a szervezett tanulás előfutára, amelyben a teljesítmény szerepe meghatározó. Az addig vezető út pontos szabályait be kell tartani az eredmény érdekében, nem lehet abbahagyni félúton, mert akkor nem jön létre a produktum.

A klasszikus munkafajták közül gyakorlatunkban jelen vannak

- az önkiszolgálás
- a felelősi tevékenységek
- az alkalomszerű munkák

Pedagógiai szempontból az önkiszolgáló munka gyermekeink preferált tevékenysége, mivel a szokások hosszú folyamatban, sokszori, hasonló körülmények közötti gyakorlással szilárdulnak meg.

Fotó: Elkél a segítség - pihenés utáni ágyazás

A hagyományos naposi munkát célszerűen más tartalommal is megtöltünk, pl. egy-egy játéktér napi gyakorisággal történő takarításával és rendben tartásával, szobanövények, állatok ápolásával és gondozásával, stb.

A gyermek munkajellegű tevékenysége

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája

Fotó: Levelek gyűjtése a dajka néni irányításával

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezése
- a gyermekkel való együttműködést
- folyamatos konkrét, reális, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése
- a belső és külső környezetben végzendő munkák feltételeinek megteremtése